

HÍRADÓ

XX. ÉVFOLYAM, 35. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1976. AUGUSZTUS 28.

Az el nem kötelezett országok csúcsértekezlete

Az el nem kötelezett országok Colombóban tanácskozó ötödik értekezletén akcióprogramot ismertettek az értekezlet résztvevőivel, amely az el nem kötelezett és a fejlődő országok közötti gazdasági együttműködést szorgalmazza. Külön értekezleten foglalkoznak majd a program ama javaslatával, hogy a fejlődő országok hozzanak létre közös pénzügyi alapot a nyersanyag-készlet finanszírozására, dolgozzanak ki közös behozatali politikát és mélyítsék el a fejlődő országok pénzügyi együttműködését.

A csúcsértekezlet politikai bizottsága elé 14 küldöttség elterjesztésében határozattervezet került, amely az el nem kötelezettek tájékoztatásügyi együttműködését taglalja. A tervezet hangsúlyozza az együttműködés fontosságát a tömegtájékoztatásban.

„Sürgősen és világosan meg kell határozni, hol húzódik a választóvonal a nemzetközi politikában és meg kell érteni, hogy népeink felszabadulásának és haladásának igazi ellensége az imperializmus, a szocialista országok pedig természetes harci szövetségeseink” — idézte Fidel Castro szavait szerdai felszólalásában dr. Carlos Rafael Rodriguez kubai miniszterelnök-helyettes. — Az imperializmussal szemben aratótt győzelmeinkben mindig jelentős szerepet játszott a szocialista szolidaritás — tette hozzá.

— Az el nem kötelezettek nem érhetik be azzal, hogy távol tartják magukat a katonai tömböktől — folytatta. Olyan programra van szükségünk, amely lehetővé teszi, hogy a kolonializmus és a neokolonializmus rabságából kiszabadulva, a felemelkedés útjára lépjenek. A mozgalom erkölcsi és politikai ereje nem mennyiségi, hanem minőségi tényezőktől függ.

— Ami az új nemzetközi gazdasági rend kialakítását illeti, az erre vonatkozó kezdeményezések és határozatok megvalósítását a tőkés nagyhatalmak, mindenekelőtt az Egyesült Államok akadályozza — mondta, majd rámutatott, hogy a szocialista világvaló együttműködés nagy előnyöket kínál a fejlődő országoknak, mert ez az együttműködés tökéletesen mentes a neokolonialista kizsákmányolástól.

Kadhafi líbiai elnök szenvélyes beszédében arra figyelmeztetett, hogy az értekezlet nem minden résztvevője el nem kötelezett, hogy az imperializmus beépített ügynökei révén törekszik a mozgalom

alállítására és megbénítására. Megítélése szerint le kell lépni az imperializmus és a kolonializmus trójai falóvát. A líbiai elnök a közel-keleti helyzet kapcsán szölt a libanoni polgárháborúról is, amelyet a libanoniak belügyének minősített. Agresszív szándékkal vádolta Iránt, mert folyamatos inváziót hajt végre az Arab-félsziget déli részén, főleg a demokratikus Jemen ellen.

Makariosz ciprusi elnök beszédében készségét fejezte ki az ésszerű kompromisszumra a sziget-köztársaság függetlenségének szuverenitásának és el nem kötelezett irányvonalának megvédésére. Rámutatott, hogy a török csapatok kegyetlenkednek, s hogy Ankara végcélja Ciprus kettésztsza.

Fontos politikai és gazdasági nyilatkozatok elfogadásával, valamint a koordinációs bizottság és iroda tagjainak és vezetőinek megválasztásával fejeződött be Colombóban az el nem kötelezett országok ötödik csúcsértekezlete.

A tanácskozás negyedik napján felszólaló Agostinho Neto, a teljes jogú tagként elismert Angolai Népi Köztársaság elnöke, országa példájára hivatkozva hangoztatva, hogy az el nem kötelezett országoknak következetes antiimperialista és antikolonialista politikát kell folytatniuk, mert csak így lehetséges a gyarmati kizsákmányolás és a fajüldözés teljes felszámolása. Az Angola ENSZ-tagfelvételét megakadályozó vétőt elítélve rámutatott, hogy Washington eljárása ellentétes az alapvető nemzetközi törvényekkel, durva beavatkozás Angola belügyeibe, és kihívó lépés az Afrikai Egységsszervezettel szemben.

A Benini Népi Köztársaság külügyminisztere a teljes dekolonizációban, az imperialista befolyás és katonai támaszpontok felszámolásában jelölte meg az el nem kötelezett országok legfőbb feladatát. Használóan vélekedett Guinea miniszterelnöke is, aki kijelentette, hogy az el nem kötelezett országoknak elismerésüket kell kifejezniük a szocialista országoknak, mindenekelőtt a Szovjetunióknak és Kubának az angolai nép függetlenségi harcához nyújtott támogatásért. Szufanuvong, a Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság elnöke rámutatott; az imperializmus az el nem kötelezett országok fő ellensége. Dél-Ázsiában — folytatta — csak akkor valósulhat meg a béltés egymás mellett élés és az Indiai-óceán akkor válhat a béke övezet-

vé, ha kivonják a térségből az amerikai csapatokat, és felszámolják a Diego Garcia-n létesített katonai támaszpontot.

Faruk Kaddumi, a Palesztinai Felszabadítási Szervezet politikai irodájának vezetője kijelentette, hogy sokoldalú konfliktus áll fenn az el nem kötelezett országok és az imperializmus között. Ennek megnyilvánulása a libanoni és a palesztinai nép ellen szőtt imperialista összeesküvés, amelynek célja a közel-keleti konfliktus arabizálása, a palesztinai nép kiirtása, és ennek révén az izraeli agresszió, és expanzió következményeinek a tartósítása. Kaddumi az imperialista összeesküvés elítélésére szólította fel az értekezlet résztvevőit, hozzáfűzte, hogy az ENSZ-közgyűlés a szocialista és az el nem kötelezett országok kezdeményezésére határozott állásfoglalással szavazta meg a palesztinai nép önrendelkezési jogát.

Leonyid Brezsnyev és Erich Honecker találkozója a Krimben

Leonyid Brezsnyev, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára a Krim-félszigeten találkozott Erich Honeckerrel, az NSZEP Központi Bizottságának főtitkárával, aki üdülésre érkezett a Szovjetunióba.

Tájékoztatták egymást az SZKP és az NSZEP tevékenységéről, valamint országuk bel- és külpolitikájáról. Megelégedéssel állapították meg, hogy eredményesen fejlődik a Szovjetunió és az NDK együttműködése, amely újabb fontos ösztönzést kapott az 1975. október 7-én megkötött barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződéssel.

A találkozáson áttekintettek több olyan nemzetközi problémát, amely nagy jelentőségű az enyhülési folyamat erő-

A Biztonsági Tanács nem vitatja meg az égei-tengeri konfliktust

Bizonytalan időre elhalasztotta tervezett ülését a Biztonsági Tanács, amelynek napirendjén az Égei-tenger kontinentális talapzatának jogi helyzetéről Görögország és Törökország közt támadt vita szerepel. Az elhalasztásra azt követően került sor, hogy Törökország kivonta a Sismik-1 kutatóhajót a vitatott égei-tengeri vizekről. Görögország a török hajó kutató tevékenysége miatt kérte a BT összehívását.

Megfigyelők szerint a nyugati országok ENSZ-küldöttei arra törekednek, hogy elaltassák az égei-tengeri vitát. Mint egy nyugati diplomata megjegyezte: „Görögország elérte, hogy a törökök visszahívják a hajót, a törököknek pedig sikerült megelőzniük, hogy a Biztonsági Tanács a felek bármelyikét elítélő határozatot hozzon.”

éltése és az államok közötti békés együttműködés kialakítása szempontjából. A két párt vezetője megerősítette a Szovjetunió és az NDK etlökeltetését arra, hogy a jövőben is konstruktívan hozzájárulnak a békéhez, a biztonsághoz és az együttműködéshez Európában. Ezzel kapcsolatban megállapították, hogy bizonyos körök kísérletei az NDK szuverén jogainak megsértésére, a belügyeibe való beavatkozásra nincsenek összhangban Helsinki szemlével, az európai béke érdekeivel. Ezeknek a kísérleteknek semmilyen távlatuk sincs, a továbbiakban is mindkét ország ellenállására találnak majd.

A találkozást a szívéllyesség, az elvtársi kölcsönös megértés és a teljes nézetazonosság jellemezte.

Az SZKP és a Libanoni KP képviselőinek tárgyalásai Moszkvában

Moszkvában az SZKP Központi Bizottságában Andrej Kirilenko, az SZKP Politikai Bizottságának tagja, a KB titkára és Borisz Ponomarjov, a politikai bizottság póttagja, a KB titkára megbeszéléseket tartott Nicolas Saival, a Libanoni Kommunista Párt KB főtitkárával és Nadim Abdel Szamaddal, a KB titkárával.

A találkozójukról kiadott közlemény hangsúlyozza: az SZKP és a Libanoni KP képviselői kifejezték azt a meggyőződésüket, hogy „a libanoni válságot külső erők beavatkozásától mentesen, csakis maguknak a libanoniaknak lehet és kell megoldaniuk olyan béltés és demokratikus alapon, amely biztosítaná az ország függetlenségét, szuverenitását és területi integritását”.

A Libanoni KP küldöttsége tájékoztatta az SZKP képviselőit a libanoni fejleményekről, a kommunisták és a haladó erők küzdelméről, amelyet a vérontás megállításáért és a válság politikai rendezéséért folytatnak. Ezzel kapcsolatban a felek kinyilvánították azt a véleményüket, hogy nagy jelentőséggel bírna, ha a szíriai csapatokat kivonnák a libanoni területekről.

A felek rámutattak, hogy az imperializmus és a reakció ténykedése indította el a tragikus eseményeket Libanonban.

A tárgyaló partnerek határozottan elítélték az izraeli militaristák kalózkcióit, amelyeknek célja, hogy blokádd alá vonják a libanoni partokat.

Hangoztatták annak a parancsoló szükségességét, hogy a libanoni konfliktusba bevont összes antiimperialista erők közös érdeke — az izraeli agresszió elleni harc, az arab népek szabadsága és társadalmi haladása — védelmében tömörülve kerüljenek ki a válságból.

Az SZKP és a Libanoni KP képviselői aláhúzták az összes antiimperialista erők mozgósítani kell, hogy keresztülhúzzák az imperializmus és a reakció terveit Libanonban.

Az LKP képviselői őszinte elismerésüket tolmácsolták az SZKP-nak az arab népek igazságos ügyével való szolidaritásért, a libanoni haladó hazafias erők és a palesztinai ellenállási mozgalom szilárd támogatásáért, a libanoni fegyveres összetűzések megszüntetését célzó szüntelen erőfeszítésekért.

A Köztársaság párt Kansas Cityben ülésező konvenciója kis többséggel Gerald Fordot állította Ronald Reagan ellenében a köztársaság párt elnökjelöltjének a novemberi elnökválasztásokra. Ford végeredményben 1187—1070 arányban győzött Reagan ellen. Ekkor jelentette be Rhodes, a konvenció elnöke: Gerald R. Ford a köztársaság párt elnökjelöltje a novemberi választásokra.

A győzelem után Ford, aki szállodai szobájából televízióon figyelte a szavazást, elindult a város másik részében levő szállodába, hogy tárgyaljon a nagyon szoros versenyben alulmaradt Reagannal. Reagan a megbeszélésen nem fogadta el a felajánlott alelnökjelöltséget, de ígérte, részt vesz a választási kampányban Carter ellen.

Ford bejelentette, hogy Robert Dole kansasi republikánus párti szenátort veszi maga mellé alelnökjelöltnek. Dole jelöltséget a konvencionálnak még jóvá kell hagynia. Az alelnökjelöltséget a párt konzervatív szárnyához tartozónak ismerik.

Ford látogatása, együttes megjelenésük már egységdemonstráció alkart lenni, ami-re nagy sikere van a köztársaság pártnak az éles han-

gú Ford—Reagan párharc után és a Carberrel folytatandó mérkőzés előtt.

A szavazás előtt és alatt mindkét tábor számtalan trükköt alkalmazott előnyök szerzésére, a küldöttek befolyásolására. Az előzőleg az eljárási kérdésben elszenvedett vereség hatására Schweiker közölte Reagannal, visszalép alelnökjelölti tiszteből, hogy növelje Reagan esélyeit a szavazás során. Reagan nem fogadta el az ajánlatot.

A szavazással véget ért a kilenc hónapos Ford—Reagan versengés a köztársaság párt elnökjelöltségéért. Kommentárok szerint elsősorban nem Ford győzelméről, hanem Reagan vereségéről van szó. Az eredmény a legszélsőségesebb konzervatívok csoportjainak veresége. Ford egy fontos lépéssel közelebb került ahhoz, hogy — mint mondják — „véletlen elnököl” választott elnöké válhasson. Ehhez azonban győznie kell a demokrata párt elnökjelöltjére, James Carter ellen. Ford bizakodását fejezte ki a novemberi választási győzelemmel kapcsolatban. Politikai megfigyelők kevésbé optimisták, mert Ford-ra nehezebb feladat vár az utolsó menetben, mint az elnökjelöltség elnyeréséért folytatott hosszú, politikaiát eltorzító kampányozása során.

A libanoni jobboldal általános támadása

Libanoni jobboldali fegyveresek reggel — mindössze három nappal Tell Zaatar palesztin menekülttábor elését követően — nagy erjű offenzívát indítottak a Bejrúttól mintegy harminc kilométerrel északra levő, baloldaliak ellenőrizte Aintura és Mtein hegyvidéki város, továbbá a Szannin-hegy térségének elfoglalására.

Abu Zeid Omar Durba líbiai külügyminiszter-helyettes — aki Damaszkuszban Hafez Asszad szíriai államfővel tárgyal — Bejrúttba érkezett és a libanoni béke helyreállítását célzó diplomáciai erőfeszítések keretében palesztin vezetőkkel tanácskozott.

Közben Mohammed Hasszan Gonaím vezérőrnagy, az arabközi békefenntartó erők parancsnoka külön-külön tárgyalta libanoni jobboldali vezetőikkel, valamint Jasszer Arafattal, a PFSZ VB elnökével. E tanácskozások egyik témája a jobboldali fegyvereseknek a Bejrúttól keletre el-

terülő hegyvidékeken indított nagy erjű offenzívája volt.

Egy libanoni jobboldali rádióadó közölte: „megkezdődött a csata a hegyvidék felszabadításáért... az összes frontokon páncélosok részvételével jelentős csapatösszevonások történtek”.

A Frangié elnököt támogató rádióadó ultimátumot intézett a palesztin és a libanoni haladó erökhöz. Felszólította őket, hogy adják fel a Bejrút környéki hegyvidékeken levő állásait, mert ellenkező esetben a rádió által „libanoni eröket” minősített konzervatív-keresztény fegyveresek erőszakkal fogják őket onnan kivenni.

Az Al Anvar című szíriabarát libanoni napilap tudni véli, hogy Szíria szintén ultimátumban szólította fel a libanoni haladó eröket és a velük egyesült palesztin csapatokat, hogy záros határidőn belül vonuljanak ki a hegyvidék térségéből.

Izrael tengeri blokádd alatt tartja Libanont

Libanon valamennyi frontján, de különösen Bejrút egyes negyedeiben és a fővárostól keletre levő hegyvidékeken folynak a harcok. A hadműveletek kiterjesztésével párhuzamosan fokozódott a politikai feszültség is. Erre Frangié, Libanon hivatalban levő elnökének rádióbeszédében adott újabb okot. Mint a bejrúti An-Nida című lap megállapította, Frangié a tényeket kiforgatva, a nemzeti-hazafias eröket és a palesztinai ellenállást tette felelőssé az ország válságos helyzetéért. Együttal igazolni próbálta a Libanon megosztására szött jobboldali tervek, illetve a már e céllal megtett lépéseket.

Az Izraelből érkező jelentések újabb és újabb tényekkel bizonyítják, hogy Tel Aviv közvetlenül részt vesz a libanoni polgárháborúban a szélsőjobboldali keresztény erök oldalán. Izraeli hivatalos személyek eddig tagadták azokat a különböző forrásokból származó híreket, hogy Tel Aviv fegyvereket, nehézfegyvereket is szállít a jobboldali Nemzeti Liberális Párt osztagainak. Tagadni próbálták azt is, hogy izraeli hadihajók részt vesznek libanoni partvidék blokádjában, elkobozzák a nemzeti-hazafias eröket és a palesztinai ellenállási mozgalomnak érkező szállítmányokat.

Később azonban a Tel Aviv-i televízió helyükre tette a dolgokat. A műsorvezető kertelés nélkül kijelentette, hogy az izraeli haditengerészet óraórai „láncként” felsorakoztak a libanoni partok és az oda tartó hajók közé. A hadművelet

célja: „tengeri ostromzárral elvágni a libanoni baloldali és muzulmán erök utánpótlási vonalait”. A műsorvezető beismerte azt is, hogy izraeli hajók feltartóztattak több libanoni tartó hajót és elkobozták szállítmányaikat — jelentette a TASZSZ.

Kairóból érkezett hírek szerint Kuvait felkérte az Arab Ligát, hogy a libanoni válság megvitására sürgősen hívjon össze arab csúcsértekezletet. Az arab országok külügyminisztere mielőbb tegyék meg a csúcstalálkozóhoz szükséges előkészületeket — sürgeti a kuvaiti kormányt az Arab Liga titkárságához eljutott jegyzéke.

Vádat emeltek Tanaka ellen

A Tokió-kerületi főügyesség hivatalosan vádat emelt Tanaka Kakuei volt miniszterelnök ellen a Lockheed megvesztegetési botrányban való szerepe miatt. A vádirat szerint Tanaka, aki 1972-től 1974 végéig állt a japán kormány élén, 500 millió jen (1 millió 600 ezer dollár) megvesztegetési pénzt fogadott el, s súlyosan megsértette a japán külkereskedelmi és devizatorvényeket.

Tanakát az elmúlt hónapban tartóztatták le a Lockheed-üggyel kapcsolatban. Az amerikai cég beismerte, hogy több millió dollárt fordított japán kormányhivatalnokok és üzletemberek megvesztegetésére.

Egyiptom vádjai Líbia ellen

Az egyiptomi sajtó ismét heves támadást intézett Kadhafi líbiai elnök ellen, mintegy válaszul arra, hogy Kadhafi felkérte az Arab Ligát, vizsgálja ki a líbiai határ közelében végrehajtott egyiptomi csapatösszevonásokat. Az Al Ahram ismerteti Hasszán Abu Basa dandártábornok, belügyminiszter-helyettes nyilatkozatát, amely szerint az államellenes puccskísérlet vádjával nemrégiben letartóztatott két személy közül az egyik állítólag beismerte: egymillió dollárt kapott volna Kadhafitól egy Szadat-ellenes államcsíny tervének kivitelezésére.

Letartóztattak egy egyiptomi diákok, aki állítólag beismerte, hogy múlt év augusztusában a líbiai határ közelében, Mersa Matruhban egy üzemanyagotlő állomást akart felrobbantani. Az egyiptomi la-

pok szerint a diák vallomásaiban elmondta, hogy egy líbiai főiskola hallgatója. Szerinte a líbiai titkosszolgálat a diákok körében szabotázsakciók elkövetésére toborzott volna ügynököket.

Az Al Ahram a Líbia-ellenes vádak terjedelmes ismertetésekor idézi Szadat elnököt, aki — 24 óra belüli másodsor — kijelentette: „Kadhafi meg fog lakolni bűneiért”.

Az ARNA líbiai hírügynökség cáfolta, hogy Líbiának köze lenne a szabotázsakcióhoz, ideértve a szombati merényletet is, amelyet az Alexandriából induló zsúfolt személyvonaton követtek el. A líbiai hírügynökség véleménye szerint megrendezett akcióról van szó, amelyeket az egyiptomi elnök ürügyként használhat fel a líbiaiak elleni megtorló intézkedéseikhez.

Diszszemle Berlinben a nyugati államhatárok megerősítésének évfordulóján

A béke és az NDK biztonsága védelmének szellemében emlékeztek meg a Német Demokratikus Köztársaság nyugati államhatárai 1961. augusztus 13-án végrehajtott megerősítésének 15. évfordulójáról. Berlinben a Karl Marx Allén több tízezer berlini jelenlétében tartották meg a munkások fővárosi egységeinek diszszemléjét. A szemlélet Erich Honecker, az NSZEP KB főtitkára fogadta.

Konrad Naumann, az NSZEP Politikai Bizottságának tagja, a berlini pártbizottság első titkára beszédében hangsúlyozta, hogy 1961. augusztus 13-án fontos mérőföldkő volt a Német Demokratikus Köztársaság fejlődésében, Európa háború utáni történetében. Az ország fejlődésének eredményeit elemezve megállapította, hogy az

NSZEP IX. kongresszusa határozatának végrehajtása szellemében az NDK tevékenységének középpontjában a szocialista német állam további megszilárdítása a dolgozó emberek életének még szebbé, gazdagabbá tétele, a fejlett szocialista társadalom felépítése áll. Kiemelte az európai béke és biztonság erősítésének szükségességét, s ennek szolgálatában a helsinki dokumentum végrehajtásának fontosságát. Kijelentette: az enyhülés ellenségeinek is tudomásul kell venniük, hogy az NDK határai minden irányban nemzetközi jogi érvényű államhatárok. Az NDK folytatja az enyhülést szolgáló politikáját — mondotta —, s hangsúlyozta a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének fontosságát.

Az NDK intézkedései a bonni provokációk visszaverésére

1976. augusztus 13-án, azzal az alapos gyanúval, hogy provokációra akarják felhasználni a tranzit-átelutakat, a Német Demokratikus Köztársaság államhatáráról visszafordulásra kényszerítettek néhány, az NSZK-ból érkezett autóbusszt. Az intézkedést az NDK határőrszervei az 1971. december 17-én a két állam által megkötött megállapodás 16. cikkelye alapján fogantatták. A megállapodás az NSZK és Nyugat-Berlin közötti tranzitforgalomról szól.

A nyugat-berlini szénátus figyelmen kívül hagyta azokat a figyelmeztetéseket, amelyek a jobboldal rendező tervét megakadályozásának szükségességét hangoztatták. Pénteken olyan tartalmú nyilatkozatot adtak ki, amelyet a jobboldal gyakorlatilag bátorításnak tekintett tüntetések és felvonulások szervezésére. Az évforduló alkalmából tartott nyugat-berlini koszorúzón a szocializmusra Schütz nyugat-berlini kormányzó polgármester is részt vett.

Kreisky kancellár átalakítja kormányát

Dr. Bruno Kreisky osztrák szövetségi kancellár, Bécsben sajtóértekezleten bejelentette kormányátalakítási szándékát. A kabinet három tagja — Rudolf Häuser alkancellár néppárti, Erich Bielka külügy- és Oskar Weihs földművelés- és erdészeti miniszter elérte a nyugdíjkorhatárt és visszavonul az aktív politikai életből.

Kreisky újságírók kérdésére válaszolva elmondta, hogy az Osztrák Szocialista Párt elnökségének a következő személyeket javasolja a megüresedett posztokra külügyminiszternek Willibald Pahr, a kancellár hivatali székfoglalóját, néppárti miniszternek dr. Gerhard Weissner, a földművelés- és erdészeti tárca élére pedig Günter Haident.

A lengyel minisztertanács határozata

A Lengyel Népköztársaság Minisztertanácsa a LEMP Politikai Bizottságának ajánlására, a lengyel szakszervezeti szövetség központi tanácsának elnökségével egyeztetve, a zökkenőmentes és igazságos cukorellátás biztosítása érdekében határozatot hozott. Ennek megfelelően augusztus 16-tól kezdődően minden dolgozó és nyugdíjas, valamint családtagjaik és eltartottjaik havonta 2 kilogramm cukrot vásárolhatnak jegyre, változatlanul kilónként 10,50 zlotyis áron. Vásárolható lesz cukor jege nélkül is — az arra kielöltültekben — 27 zlotyis kilónkénti kiskereskedelmi áron.

Az intézkedés célja, hogy megakadályozza a spekulációt.

Georges Marchais a francia gazdasági és belpolitikai problémákról

Georges Marchais, az FKP főtitkára a France-Inter rádióadó vendégeként kifejtette a francia kommunisták álláspontját a belpolitika időszerű kérdéseiben.

Az interjú során elutasította a kormányzat gazdaságpolitikáját. — A francia frank azért beteg — mondotta —, mert a gazdaság egésze beteg. Az infláció évi üteme 13—15 százalék között mozog, a munkanélküliek száma 1,3 millió és több százezer fiatal keres majd őszi munkát, miután befejezte tanulmányait. Ugyanakkor a termelés szintje még nem érte el az 1974. évi színvonalat. A külkereskedelmi mérleg deficitje 14 milliárd frank. Ehhez járul a nemzetközi pénzügyi válság.

Az FKP főtitkára az interjú során ismertette a kommunisták javaslatát a gazdasági problémák megoldására. Az FKP álláspontja szerint intézkedéseket kell hozni a fogyasztás fellendítésére, ennek érdekében biztosítani kell a havi 2000 frankos bérminimumot, meg kell kétszerezni a családi pótlékot, be kell fagyasztani a lakbéreket a bérházakban. A párt intézke-

déseket sürget a munkanélküliség csökkentésére is: meg kell szüntetni az elbocsátásokat, 40 órás munkahetet kell bevezetni, a nyugdíjkorhatárt 60 évre kell leszállítani a férfiaknál és 55 évre a nőknél (a jelenlegi 65, illetve 60 évről).

Georges Marchais rámutatott, hogy a kommunisták kétszáz együttműködni mindazokkal, akik maguk is készek az együttműködésre, akár baloldaliak, akár keresztények, avagy gualle-isták. A kommunisták jelszava a francia nép egységét hirdeti és ezzel a jelszóval ellentétben áll egy kettéosztott Franciaország gondolata. Franciaországban természetesen van baloldal és jobboldal, vannak elnyomók és elnyomottak, de ez nem jelenti, hogy a kommunisták 51:49 arányban megosztottnak látják az országot.

Kérdésekre válaszolva az FKP főtitkára, hangsúlyozta, hogy a kommunisták véleménye szerint a gualle-isták a jelenlegi kormányzatnak a nemzeti függetlenség és szuverenitás kérdésében folytató politikája miatt közelebb kerültek a kommunista párt álláspontjához.

Ismét rengett a föld Közép-Kínától a Fülöp-szigetekig

A kínai fővárosban augusztus 15-én, közép-európai idő szerint, a kora esti órákban feloldották a földrengések miatt 16 nappal ezelőtt bevezetett riadóállapotot. A kínai külügyminisztérium egyik szóvivője bejelentette, hogy szakértők véleménye szerint a közeli jövőben nem várhatók erősebb földrengések.

A Pekingből keltezett hírgyűnkösi jelentések egyébként arról számolnak be, hogy az elmúlt napokban a kínai főváros utcáira telepített lakosságának egy része, fokozatosan visszavágyott otthonába. A rendkívüli helyzet megszűnésének bejelentése nagy örömet keltett a Pekingben működő diplomáciai missziók tagjai körében, hiszen sokan közülük Hongkongba és Tokióba küldték családtagjaikat, a veszélyeztetett kínai fővárosból. Várhatólag rövidesen megkezdődik a diplomatacsaládok visszatelepítése Pekingbe.

Ugyanakkor Hongkongból származó értesülések szerint a Kína délkeleti részén levő Kanton város lakossága a hatóságok utasítására evakuálási gyakorlatban vett részt, mivel számítottak arra,

hogy a következő napok során újabb nagy erejű földrengés lehet a körzetben. A mintegy kétmillió város lakossága, alig egy óra alatt kiürített valamennyi épületet és kivonult a város külterületére.

Az előrejelzések helyesnek bizonyultak: 16-án, közép-európai idő szerint, a kora délutáni órákban erős földrengés rázta meg Kína nagy kiterjedésű területeit. A földmozgásokat szinte egyidejűleg észlelték a világ legkülönbözőbb pontjain a szeizmológiai intézetek — így a svédországi Uppsala, a bécsi és a tokiói meteorológiai intézet, valamint az Egyesült Államok országos földrengésjelző szolgálata. A földmozgás erőssége valamennyi központ mérései szerint meghaladta a Richterskálán a 7-et: a földrengés epicentruma Csung-king városától 400 kilométerre, Kanszu és Szecsuan tartomány határvidékére esett.

Még erősebb földrengést jelentett a strasbourg-i geofizikai intézet és az amerikai földrengésjelző szolgálat, a Fülöp-szigetek déli körzetéből. A Richter-skálán csaknem 8-as erősségű földmozgás epicentruma Moro-bőlben volt.

Románia nemzeti ünnepe

A Délkelet-Európában feltartóztatlanul előrenyomuló szovjet hadsereg 1944 augusztusában, felszabadító missziója közepette, már a Pruton innen járt; csupán az iasi-kisinyovi csatában 44 hitlerista hadosztályt morzsol fel. Augusztus 22-ét írták, amikor a szovjet csapatok Isából kivetkék az utolsó fasista megszálló katonát, s másnap Bukarestben — a kommunisták irányításával — antifasista felkelés robbant ki, amely elsöpörte a hírhedt Antonescu-féle diktatúrát. Az események nyomán a román hadsereg egységei fegyvereiket szembefordították a hitleri Németországgal, s a háború utolsó szakaszában részt vettek azokban a harcokban, amelyeket a Vörös Hadsereg hazájuk, továbbá Magyarország és Csehszlovákia felszabadításáért vívott.

Az idén immár harminckettesedik évfordulójára emlékeznek meg Románia testvéri népei arról az augusztus 23-ról, köztük nagy nemzeti ünnepükön a felszabadulás évfordulóját. Az ünnepi szünetes órájában a szocialista társadalom építésében megteremtett újat visszapillantva, a romániai kommunisták, a dolgozó emberek elismerésére méltó eredményeket idézhetnek fel az élet minden területéről. Ezek a sikerek nem maguktól születtek: kemény munka, gyakran nem könnyű áldozatvállalás tükröződik bennük, amiként az RKP XI. kongresszusán előterjesztett új ötéves terv fejlesztési tempója is jelentős erőfeszítéseket követel a lakosságtól. Kétségtelen azonban az is, hogy Románia szocialista építőmunkája közepette mindig is támaszkodhatott a testvéri országokkal való együttműködésből, a szocialista gazdasági integrációból fakadó lehetőségekre, amelyek a KGST erősödésével nyilvánvalóan bővülni fognak. Ugyiszintén emlékeztet, hogy az RKP legutóbbi kongresszusán a központi bizottság jelentése állást foglalt a Varsói Szerződésben részt vevő szocialista országok és hadseregek közötti kapcsolatok fejlesztése mellett.

★

Románia felszabadulásának 32. évfordulója alkalmából, augusztus 22-én Bukarestben ünnepi részt tartottak. Az üléseken részt vett Nicolae Ceausescu, az RKP főtitkára, román államfő, továbbá az RKP PVB és a kormány tagjai, valamint a diplomáciai testület képviselői.

Az ünnepi beszédet Gheorghe Oprea, az RKP PVB tagja, miniszterelnök-helyettes mondotta. Megemlékezett az 1944. augusztus 23-i eseményekről, és méltatta a szocialista építés sikereit.

Az ünnepi megemlékezés disztinguált fejeződt be.

Ismét fegyverrel támadt a tüntetők a dél-afrikai fajgyűlölködés rendőrsége

Hírgyűnkösi jelentések szerint folytatódott a súlyos zavargások Fokvárosban és a Dél-afrikai Köztársaság más városában. Az AFP szerint a rendőrség ismét fegyverrel használta Nyanga munkásnegyedében, ahol a fajvédő rendszert elítélő tüntetéseket vezetett be. Heideveld és Tierville elővárosokban a rendfenntartó erők könnygázgránátokkal és kutyákkal támadták a tüntetőket. Két nap súlyos összetűzéseiben a rendőrök, hivatalos adatok szerint, 29 afrikait megöltek és százat megsebesítettek.

Az AFP jelentése szerint Fokváros három afrikai lakta elővárosát, Gugulet, Nyangát és Langát a fajvédő rezsim rendőrsége teljesen elzárta a külvilágtól. A hatóságok megtiltották, hogy az érintett körzetekbe kenyeret, húst és tejet szállítsanak.

A mozambiki hírgyűnkösi jelentése szerint 618 békés lakos ölték meg a rhodesiai támadók egy mozambiki falu elleni barbár akció során. A rhodesiaiak PRELIMO-egyenruhákba öltözve átszöktek a mozambiki határon, és páncéltáncok behatoltak egy menekülttáborba, ahol több ezer, a fajvédők terrorja elől menekülő rhodesiai él. A támadók védtelen öregeket, asszonyokat és gyermekeket mészároltak le.

A Smith-rezsim a zimbabwei hazafiak fokozódó tevékenységére hivatkozva próbálja igazolni újabb véres agresszióját. A Mozambiki Népi Köztársaság területi integritását súlyosan sértő akciót — amelynek áldozatai békés polgári lakosok voltak — a nyugati hírgyűnkösi célok cínikus módon „katonai műveletnek nevezik.

Tell Zaatar elstének története

A Libanonból érkező hírgyűnkösi jelentések szerint kétórás tűzvédelmi előkészítés után a jobboldali erők páncélosok támogatásával újabb rohamot intéztek a már 51 napja ostromolt Tell Zaatar menekülttábor ellen. A szélső jobboldali falangista párt rádióadója nem sokkal a roham után azt közölte, hogy a palesztin menekülttábor elesett.

Később a palesztinaiak szóvivője is megerősítette a Tell Zaatar tábor elstének híreit. A jobboldali keresztény erőkhöz kívül Szíriát is felelőssé tette a történetekért. Palesztin források szerint a tábor védelmi cselszövés áldozatai lettek: a vöröskeresztes kocsik nyomában hatoltak be a jobboldali fegyveresek, azt a látványt kéltve, hogy a sebesültek elszállításában vesznek részt, s azután váratlanul tüzet nyitottak a meglepett palesztinaiakra.

A jobboldali erők rádióadója arról számolt be, hogy a tábor területén haterzer foglyot ejtettek; nagy részüket kis idő múltán szabadon bocsátották, a fegyvereseket pe-

alá vették. A tábor lakóinak súlyos megpróbáltatásait jelezte egy palesztinai szóvivő közlése, amely szerint Tell Zaatar „tömegsírjává” változott. Naponta tíz-húsz gyermek veszítette életét, táplálék- és főleg folyadékhiány miatt, a sebesültek — orvosi ellátás és gyógyszer híján — belehaltak sérüléseikbe.

Még a jobboldali roham előtt olyan jelentések érkeztek, amelyek szerint elvben megállapodás született a fegyvernyugvásról, hogy a Vöröskeresznek lehetővé tegyék a tábor polgári lakosainak elszállítását. A jelek szerint azonban éppen ezt a megállapodást használták fel a jobboldaliak a tábor teljes elfoglalására. A csaknem 16 hónap óta tartó polgárháborúnak — becslések szerint — harminnégyezer halálos áldozata van.

A Reuter helyszíni tudósítása szerint a palesztin település eredetileg harmincezer lakója közül sok százan haltak meg járványokban, szerveztük ki- záradásában vagy sebesülés következtében. A kitelepített emberek számát 6000—12000-re becsülik. A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának küldöttjei jelentették, hogy a kitelepítés drámai körülmények között zajlott le. Egyes nyugati források szerint tulajdonképpen nem is evakuálásról, hanem a tábor elsténekéről volt szó. Az ostrom utolsó

24 órájában négyszázan vesztették életüket.

Kamal Dzsumblatt, a Haladó Szocialista Párt elnöke a libanoni baloldal egyik ismert vezetője úgy nyilatkozott, hogy a libanoniaknak tartós háborúra kell felkészülniük.

Egyesíteniük kell minden erőnek a Tell Zaatarhoz hasonló további támadásokkal szemben — fűzte hozzá. — Elsőrendű feladatunk most az, hogy néphadsereget állítsunk fel a megszállt területek felszabadítására. Szembe kell szállnunk az ország feldarabolásával — mondotta a többi között.

A libanoni harcokban a keresztény jobboldali fegyvereseinek — Izrael, egyes imperialista körök és az arab világ reakciós köreinek támogatásával — sikerült bizonyos győzelmeket elérniük. Ezek közé tartozik a Tell Zaatar tábor elfoglalása is — állapítja meg hírmagyarázatában a TASZSZ.

A szovjet hírgyűnkösi bejárati tudósítása a libanoni haladó sajtóra hivatkozva hangsúlyozza, hogy a tábor elstének nem kis szerepet játszott több arab ország passzív magatartása és az Arab Liga tehetetlensége. A liga országai ugyanis gyakorlatilag semmit nem tettek a palesztinaiak és a libanoni hazafiak védelmére.

A diadalittas jobboldal vezetőinek fenyegető kijelentései

arra utalnak, hogy eltökélt szándékuk a palesztinai mozgalom felszámolását célzó katonai akciók folytatása. Általános vélemény szerint a jobboldali fegyveres egységei Tell Zaatar elfoglalását követően más, Libanon nyugati körzeteiben levő palesztinai menekülttáborok felszámolására készülnek — állapítja meg a TASZSZ.

Hírgyűnkösi jelentések szerint Szíria lezárta Libanonnal közös határát, és megtiltotta, hogy a határon át bárki is az ország területére lépjen, illetve onnan távozzék. Ezentúl a belügyminiszter külön engedélve szükséges a két ország közös határára átlépéséhez.

A váratlan döntés következtében sok utas a három határtörési átkelőhelyen rekedt A Libanon a külvilággal összekötő egyetlen jól kiépített út Danaszukuson át vezet. Eddig a libanoni polgárháború elől menekülőkre ezrei használták ezt a közutat.

A francia televízió péntek délelőtt Libanonban készített, megdöbbentő riportot sugárzott: az adásból kiderült, hogy a libanoni falangisták oldalán francia „önkéntesek” vettek részt Tell Zaatar ostromában. A tv-riporter harci állásaiiban interjúolt meg néhány francia „önkéntest”. A javarészt fiatal férfiak, akik álarcot vagy fekete szemüveget viseltek, illetve arcukat

állal takarták el, a riporterekérésére válaszolva, kijelentették: azért jöttek Libanonba, hogy fegyverrel harcolhassanak a kommunisták ellen. Az egyik fekete állarcos hozzáfűzte, hogy ezenkívül a nagy kaland keresése hozta Beirútba.

A Francia Kommunista Párt Központi Bizottsága felhívást adott ki, amelyben a libanoni és a palesztinai népi javát szolgáló együttműködésért a franciákat Tell Zaatar elsténeké másnapján. A központi bizottság hangsúlyozza, hogy a falangisták — a szíriai katonai beavatkozás támogatásával — valószínűleg népi ellenállást követnek el. Nem szabad tehát az időt vesztegetni a libanoni és a palesztinai lakosságnak nyújtandó humanitárius segítség megszervezésében.

A bűnügyi költségről

A büntetőbíróóság bűnösséget megállapító ítéletének — a vádlott szempontjából is — legfontosabb része a büntetés kiszabása. De a bíróság ítélete egyebet is tartalmaz, amely érezhető kihatással lehet az elítéltekre. Így többek között az ítélet rendelkezhet a vádlottat terhelő kártérítésről, továbbá a bűnügyi költség viseléséről.

A büntetőeljárásról szóló törvény meghatározása szerint bűnügyi költség mindaz az összeg, amelyet az ügyben az eljárás megindításától egészen a büntetés végrehajtásának befejezéséig az állam előlegez. Ezeket az előlegezett költsé-

geket utóbb a vádlott tartozik megfizetni, amennyiben őt a bíróság bűnösnek mondja ki. Ide tartoznak a különböző díjak és költségek, így pl. a tanúk költségei, a szakértők díjai, továbbá a kirendelt védő — jelenleg tárgyalásonként 80 forintot kitevő — díja, végül a büntetés végrehajtásával kapcsolatos költségek.

A vádlott bűnösségének megállapítása esetén a bíróság határozatában rendelkezik a bűnügyi költség viseléséről, összességében, pontosan meghatározva, hogy hány forint bűnügyi költséget

szerint a vádlott felmentése vagy a büntetőeljárás megszüntetése esetén is kötelezni kell a vádlottat annak a költségnek a viselésére, amely az ő mulasztása folytán merült fel.

Az eddigieken kívül a törvény külön rendelkezik a fellebbezési eljárással kapcsolatos bűnügyi költségekről is. A másodfokú bíróság ítéletében vagy végzésében megállapítja a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget és rendelkezik annak viseléséről. Ezt a költséget természetesen hozzá kell adni az első fokú

ítéletben már megállapított bűnügyi költséghez.

Fontos ezzel kapcsolatban az a törvényi szabály, mely szerint a fellebbezési bíróság a bűnösnek kimondott vádlottat mentesítheti a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség vagy egy részének megfizetése alól abban az esetben, ha a vádlott, vagy a védő fellebbezése eredménytelenül járt. (Itt nem arról van szó, hogy a vádlottat a másodfokú bíróság felmenti, hiszen ilyen esetben a teljes bűnügyi költséget az állam viseli.) Az említett rendelkezés

tartozik az államnak megfizetni.

Ha esetleg előfordul, hogy erről nem történik rendelkezés, vagy esetleg az nem felel meg a vonatkozó szabályoknak, akkor az ún. különleges eljárás során a bíróság utólag is határozhat a bűnügyi költség viseléséről. Ez ellen a végzés ellen fellebbezésnek van helye, amely halasztó hatályú, azaz, mindaddig nem lehet végrehajtani, amíg az jogerőre nem emelkedett.

Fontos rendelkezése a törvénynek, hogy a vádlottat csak azzal a cselekménnyel, illetőleg az ítéleti tényállással csupán azzal a részével kapcsolatban felmerült bűnügyi költség viselésére lehet kötelezni, amelyben bűnösségét megállapították. De ezen a körön belül sem köteles a vádlott azt a bűnügyi költséget viselni,

amely — nem az ő mulasztása folytán — szükségtelenül merült fel. Ilyen lehet például az az eset, amikor a költség valamilyen téves irodai vagy egyéb intézkedés, esetleg mulasztás folytán állott elő.

A gyakorlatban előfordulhat, hogy a bíróság a vádlottat a vádiratban foglaltnál kisebb jelentőségű bűncselekményben mondja ki bűnösnek, és ezért esetleg csupán pénz-főbüntetésre ítéli, a bűnügyi költség azonban sokkal több, mint maga a pénzbüntetés összege. Ez nyilvánvalóan méltánytalanul nagy büntetésnek számít, ezért a büntetőeljárás törvény azt a méltányos előírást tartalmazza, hogy a bíróság a bűncselekmény súlyához képest aránytalanul nagy bűnügyi költséget

egy részének megfizetése alól

a vádlottat mentesítheti. Ez azonban kivételes jellegű rendelkezés, amelynek előfeltétele, hogy kirívó aránytalanság mutatkozzék a bűnügyi költség nagysága és a megállapított bűncselekmény súlya között.

Hangsúlyozni kell, hogy a vádlott kedvezőtlen vagyoni, jövedelmi helyzete vagy elváltottjainak száma egymagában nem szolgálhat az említett mentesítés alapjául.

Ha két vagy több vádlott együttesen követ el bűncselekményt, kétféle ítéleti rendelkezésre kerülhet sor. Az egyik megoldás szerint a bíróság több, vagy valamennyi vádlottat egyetemlegesen marasztalja el a bűnügyi költség teljes összegét bármelyik vádlottól lehet követelni, illetve behajtani, s amennyiben ez sikerrel jár, a többi vádlott mentesül az állammal szembeni fizetési kötelezettség alól. Persze, annak, aki az összes bűnügyi költséget maga meg-

fizette, vádlottársaival szemben megtérítési igénye van. Az egyetemleges marasztalást a bíróság általában akkor mondja ki, ha a vádlottak a bűncselekményt közösen követették el, ha cselekményeik szorosan összefüggnek és a bűnügyi költségek ezekkel kapcsolatosan merültek fel.

Amennyiben azonban a bűnügyi költség, illetőleg annak egy része az egyes vádlottak szerint elkülöníthető, a bíróság külön-külön kötelezi a vádlottakat a bűnügyi költség meghatározott részének a megfizetésére. Az is előfordulhat, hogy a vádlottak a bűnügyi költségek egy részét külön-külön tartoznak megfizetni, míg más részét egyetemlegesen.

A fentiek természetesen arra az esetre vonatkoznak, amikor a bíróság a vádlottat vagy vádlottakat bűnösnek mondja ki. Ha azonban a vádlottat a vád alól felmenti

a bűnügyi költséget az állam viseli.

Azokban, amikor a bíróság megállapítja, hogy a vádlott bűncselekményt követett el, de a büntetőeljárás vele szemben mégis megszünteti, s

ugyanakkor pl. figyelmeztetésben részesíti, a bűnügyi költséget meg kell fizetnie. Fontos az a rendelkezés is, mely

alapja a méltányosság.

Ha ugyanis a másodfokú bíróság az első fokú ítéletet a vádlott javára megváltoztatta, cselekményét enyhébben minősítette, büntetését csökkentette — a fellebbezés tehát eredménnyel járt —, a méltányosság indokolja, hogy a vádlottat a fellebbezési eljárásban felmerült bűnügyi költség egészének vagy egy részének megfizetése alól mentesítsék. Ehhez azonban hozzá kell tenni, hogy csak jelentős változtatás szolgálhat e rendelkezés alkalmazásának alapjául, kisebb módosítás (pl. a pénzméltányosság büntetés összegének mérséklése vagy a próbaidő tartamának csökkentése) esetén erre nem kerülhet sor.

Végül külön kell foglalkoznunk a bűnügyi költség megfizetésének kérdésével a perújítás, illetve a törvényességi óvás kapcsán.

a törvényességi óvás elbírálása során

felmerült bűnügyi költségekről. A Legfelsőbb Bíróság az óvás elbírálásával kapcsolatos költségek megfizetésére akkor kötelezi a terheltet, ha a törvényességi óvással megátadott határozatot a terheltre változtatja meg (pl. szabadságvesztésének tartamát felemeli, a büntetés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztését mellözi stb.). Ellenkező esetben, ha pl. a Legfelsőbb Bíróság a büntetést csökkenti, vagy csupán a törvénysértés megállapítására szorítkozik anélkül, hogy érdemben meg-

ismeretes, hogy az ügyész mind a terhelt javára, mind a terhelt indítványozhat perújítást. (A perújítási indítványtól különbözik a perújítási kérelem, amelyet a terhelt, továbbá a védő — kivéve, ha terhelt ezt megtiltja —, valamint a terhelt halála után egyenes ági rokona, testvére vagy házastársa terjeszthet elő, természetesen a terhelt javára.) Amennyiben a perújítási eljárás során az ügyész indítványát a bíróság elutasítja, az eljárás során felmerült bűnügyi költséget az állam viseli. A perújítási kérelem elutasítása esetén a költségek a kérelmezőt terhelik. Amennyiben a bíróság rendeli el a perújítást, az új eljárás során a bűnügyi költségek vonatkozó általános rendelkezések érvényesülnek.

Külön rendelkezik a törvény

változtatná a jogerős ítéletet, végül ha a törvényességi óvást elutasítja, a bűnügyi költséget az állam viseli. A Legfelsőbb Bíróság nem határoz a bűnügyi költség viseléséről, csupán megállapítja és az iratokban feljegyzi, ha az ügyet új eljárásra küldi vissza az alapügyben eljáró bírósághoz.

Összefoglalásul: aki bűncselekményt követ el, annak számolnia kell azzal, hogy a bíróság nemcsak megbünteti, hanem

egyéb kötelezettségekkel is terheli.

Így kötelezi a büntetőeljárás során felmerült — nem egyszerű bizony tetemes — bűnügyi költség megtérítésére. Az ismertetett rendelkezésekből azonban az is kitűnik, hogy a szocialista elveket kifejező

büntetőeljárás törvényünk — indokolt esetben — a bíróság számára ezen a téren is lehetőséget biztosít a méltányosság gyakorlására.

Dr. R. Gy.

A Heti Híradó XX. évfolyam 32. számában megjelent keresztretjtvény helyes megjelölése a következő.

Hogy ne lehessen látni? Hát kedves művésznő, ez kizárólag magán fog múlni.

Könyvjutalmat nyertek: Budai Béla Gábor elítelt, Vác; Derecskei János elítelt, Sopronkőhida; Horváth János elítelt, Sopronkőhida; Huszárik Mihályné elítelt, Szeged; Jónás Mihályné elítelt, Kalocsa.

A szökevények nem menekülhetnek

Elfogatási parancs — kiadatási kérelem

Az elmúlt héten a Heti Híradóban több foglyoskérés-büntetőeljárásról és annak következményeiről írtunk. Amikor a nyomdászok lapokat készítették, kaptuk a hírt, hogy a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetből két előzetes letartóztatott: Eke János és Péter Ferenc megszökött. Este a szökevények fényképeit a televízió is bemutatta, elfogásukhoz kérte a lakosság segítségét. Négy nappal később elfogták őket...

Most nem róluk szólunk, hanem arról, akinek „sikerült” megszökönie: Kecskés Gyuláról, aki az igazságszolgáltatás elől Ausztriába szökött.

Átlépte a nyugati határt...

Kecskés Gyula az elmúlt esztendőben a Sopronkőhidai Fegyházból szabadult. A büntetés letöltése után szüleihez, családjához utazott Nagykőrösre. Visszafogadták... Jó munkahelye, tisztességes keresete is biztosítva volt. Az első időben tanúsított magatartása után arra leheftett gondolni, hogy változtat korábbi magatartásán, szakít a bűnözéssel. A kedvező fordulatnak legjobban felesége, kisgyermek és szülei örültek.

Bizonyos idő után azonban kedvezőtlen változás történt. Otthonról kimaradozott, munkahelyére nem ment be. Ekkor még biztosan nem tudták, de már sejtették, hogy újra visszatért régi énjéhez, és bűncselekményeket követ el. Nem tévedtek. A rendőrség betöréses lopások elkövetésének alapos gyanúja miatt őrizetbe vette...

Kecskés Gyula a hatóság őrizetéből megszökött, és a felelősségvonnás elől tiltott módon átjutott Ausztriába...

Egy öregember értesítette a csendőrséget...

Amikor hosszú viszontagságok után átjutott a magyar-osztrák államhatáron, és Burgenland területére jutott megkönnyebbülten felsőhájtott. Tökéletes biztonságban érezte magát. Tudta, hogy az otthon elkövetett bűncselekményekért itt, Ausztriában, egy kapitalista államban nem fogják felelősségre vonni — és nem adják vissza a magyar hatóságoknak. Így sok-sok évi fegyháztól megszabadult. Örö-

mében legszívesebben táncperdült volna...

— Egy idős — magyarul beszélő — burgenlandi emberrel találkozott.

— Honnét jött? — kérdezte.

— Odaátrol — válaszolta büszkén.

— Éhes?

— Nagyon...

— Na, jöjjön!

A lakáshoz érve a férfi valamit németül mondott a feleségének. Aztán italt és ételt hozott...

Szökésének kalandjairól beszélt, amikor teljesen váratlanul két fegyveres csendőr lépett a szobába.

A szó és a falat a meglepetéstől a torkán akadt, de lélekjelenlétét nem veszítette el.

— Magyar menekült vagyok — jelentette ki.

— A csendőrök magukkal vittek...

A kihallgatáson a következőket mondotta:

— Magyarországon üldöztek, nem tudtam érvényesülni, életem kockázatásával azért szöktem Ausztriába, hogy itt új életet kezdjek!

Nem lidércálmom — valóság!

Kecskés Gyula ellen a Kecskeméti Járási Ügyészség kezdeményezésére a járásbíróóság elfogatási parancsot adott ki. Amikor kiderült, hogy Kecskés osztrák területen tartózkodik, a nemzetközi egyezménynek megfelelően az osztrák igazságügyi hatóságoktól kérte kiadatását — amelyet teljesítettek is...

Az egyik napon az osztrák börtönben felszólították Kecskés Gyulát, hogy szedje össze holmiját.

Rabszállítóba tettek, és a gépkocsi számomra ismeretlen hely felé indult. Talán egy órát letejtünk úton, amikor megállt. Nem tudtam hová vittek, de örültem, hogy elszállítottak, mert az utóbbi időben nem szóltak hozzám...

Az osztrák rabszállító a soproni osztrák-magyar határállomáson fékezett.

Amikor kiszálltam a gépkocsiból, a megdöbbenéstől elsédültem, nem akartam hinni a szememnek. Ott állt előttem a Sopronkőhidai Fegyház parancsnoka... és a magyar „rabo”!

— ZIMM —

A mérkőzés után

Edzők, orvosok, és a lélektan szakemberei mindent elkövetnek, hogy egy versenyzőt a lehető legjobban felkészítsenek a mérkőzésre. Mozgósítják lelki energiáit. S ez hatalmas indulatokat tart benne napról napra — a legmagasabb hőfokon. Elképzelhető, hogy ez az indulat milyen próba alá veti emberi és versenyzői erejét. És, ha elmarad a győzelem, tehát az, amiért heteken, hónapokon dolgozott, megtörténhet, hogy a felgyülemlett testi-lelki erő — a versenyző ellen fordul, s összeroppantja. A győzelmet mindig meg lehet másokkal osztani, de a kudarcot egyedül kell viselni...

Persze, nem szükségszerű, hogy a kudarc csak egy ember vállát nyomja, mindazok, akik részt vettek a versenyző felkészítésében megtehetik, hogy szép lassan feloldják a feszültséget, s a versenyző a kudarc után is kiegyensúlyozott emberként térjen haza a családi körbe. Ez a fokozott védelem annál inkább megilletné a sportolókat, mert ingerlékenyek, sérülékenyebbek lesznek, s talán egy kiadós családi perpatvar oldja fel őket, s az ilyen viták, veszekedé-

sek hatása eléggé kiszámíthatatlan!

Bármilyen furcsa, tény, hogy az ilyen állapotban levő versenyző rendkívül kiszolgáltatott, mondhatnánk védtelen a külvilágban. Ki van téve a szurkoló rajongásának, s mint minden vakhit, a túlzó rajongás is csak árt. Meghozta olyan mértékben, hogy végzetes esetben összeütököztesse vezet — a törvénnyel. Mind az írott, mind az íratlan törvényekkel. No meg az ital is közrejátszik. s a versenyző, akit nemrég még egy világvérseny színpadán láttunk — méltatlan helyzetbe kerül.

Meg kell találni annak a módját, hogy a versenyző vereség esetén szakemberek kezébe kerüljön, akik a tudomány eszközeivel, a maguk tapasztalatával segítsék, mintegy levezzessék a kudarc, a vereség feszültségét. Hogy a család, a szűkebb otthon kiegyensúlyozott embert kapjon vissza, s ne pedig olyat, akinek erőt a legmagasabb hőfokon izzanak, aki tiltva van dinamikus feszültséggel. S ezeknek az erőknél ki van szolgáltatva, mint valami játékszer.

A. J.

EGY ÉLET ALKONYÁN

„Mondom az asszonynak, hogy elmegegyek cigarettáért... Ó meg: hozzak akkor egy fél liter boroskát. Ahogy hazajöttem, bementem a kamrába, hogy lefeküdjek. Ott volt nekem a helyem. Elfértem volna a szobában is csak megszoktam, hogy külön legyek. Negyvenkilenc éves koromban nősültem meg, addig egyedül éltem, szerettem ha békén hagynak. Ahogy vackolódok beszól az asszony: „Ne aludj, hozom a vacsorát!” Aztán jön a gyerek, hogy adjam elő a biciklipumpát. Mondom, hogy nem látam. De, csak erősöködik, hogy adjam elő, mert ő biciklizni akar. Nem mozdultam, ő meg rángatni kezd: „Megfújtom, ha nem adja ide.” Szó szót követett, indulatosan. Ahogy fölém hajol, és megfogja a ruhámat a nyakamon. én a szublód felé nyúlok, felkapok egy hányódó kést és felé csapok vele. Erre a gyerek kiszalad az udvarra. Hal-

lom a feleségem meg utána. Magamra kapom a ruhát, mintha éreztem volna, hogy bájha van. Az asszony jön már visszafelé, és azt mondja: a gyerek elesett.

Nem sokkal ezután megáll a rendőrségi autó a ház előtt. Szólnak nekem: üljön be, eljön velünk. Ez egy péntek este történt, hogy melyik hónapban, arra nem emlékszem, fedelőkeny vagyok. Csak azt tudom, hogy másnap a szomszéd szülőjébe akartam menni, aztán Kecskemétre mentem. Ha az a gyerek békén hagy a kamrában, nem öbégat, káromkodik, most nem vagyok itt.

Tizenhét éves volt. Azt mondják, hogy Feri fiam, a legnagyobb gyerek, amikor meghalt, mi történt, ki ment a határba és felakasztotta magát. Most már csak két gyerek meg egy lány maradt... Ide jutottam hetvenöt éves koromban!

Talán kétszer két deci boroskát ihattam akkor este. A gyerekre se mondhatom, hogy részeg volt, ivott, az biztos, de nem volt részeg. A tárgyaláson tudtam meg, hogy nagyon rossz helyen találtam el... Tíz évet kaptam érte, de a bíróság nem zárt ki a kedvezményből, mert büntetlen előéletű vagyok. Úgy mondták, hogy ezerkilencszáznolcvankettőben fogok szabadulni.

Az asszonnyal nem tartom a kapcsolatot, mert beletaposott a becsületbe. A bíró úr megkérdezte tőle, hogy kívánja-e a büntetésemet, és azt mondta, hogy kívánja. Meg amikor az ügyvédő azt mondta a tárgyaláson, hogy beszélhet velem, ő nem beszélt. A testvérem írta, hogy most folyton a szomszédasszonynál lakik, az egy özevgy, és együtt isznak. Én hívtam a beszélőre, hogy hozza el a kisgyereket, a tízevest, szerettem volna látni, de nem jött. Húsz évvel fiatalabb nálam, és

S. I.

Látogatás a pszichopatóknál

A beteg — csak beteg!

„Sokan vannak, akik gúnyolnak bennünket, azt mondják ránk, elmebajosak, bolondok vagyunk. Ez pedig nem igaz, s nemcsak a pszichológus mondja így, hanem...”

A Budapesti Fegyház és Szigorított Börtönben az egyik melléképület kis szobája Sz. Mária pszichológus „bűvös birodalma”. A barátságos helyiség a nyugalmat, a lehangoltságot árasztja magából, belépve az ember úgy érzi, a mindennapi gondjai, problémái vélt vagy valódi sérelmei már nem fájnának olyan bántó élességgel...

Legelőször arra kértem a pszichológusnőt, hogy néhány mondatban magyarázza meg tulajdonképpen mi a pszichopátia?

— A tévesen elterjedt fogással szemben, nem elmebaj, idegbetegség, hanem személyiségzavar. Nagyon leegyszerűsítve azt jelenti, hogy a beteg a többi, egészséges embernél jóval kisebb mértékben képes alkalmazkodni a környezetéhez, a többiekhez.

— Mi válthatja ki a betegséget?

— Részben a környezeti, részben az alkati sajátosságok. A hajlam lehet öröklött is; ennél pontosabb választ nem tudok adni, mert még a kutatók körében sem teljesen

tisztázott egyértelműen, kizárható-e az öröklés vagy sem. A nem megfelelő környezetben felnövekvő gyermekből mindenesetre könnyebben válhat pszichopata.

— Mit jelent a „nem megfelelő” jelző?

— Például az úgynevezett csonka-családot. A kifejezés — sajnos — egyre inkább terjed, mert egyre több a válás... a szülők még mindig nem vették le a megfelelő következtetéseket, sok ember számára a házasságkötéssel együtt vállalt felelősség még mindig afféle „tudományoskodó handzsa”. Mit kell annyit töprengeni? — vallják sokan. — Majd lesz valahogy!

A gyerek normális, egészséges testi-lelki fejlődéséhez két szülő kell; a válás utáni csonka családban már csak egy marad...

Az otthoni feszültség sok esetben az alkoholizmusban oldódik fel; az iszákos légkörben megintcsak súlyosan károsodik a kisgyerek.

A személyiség — végleges formájában — hosszú idő alatt formálódik meg; a csecsemő-gyereket-fiatalt érő benyomások bonyolult kölcsönhatásai még ma is gyakori vitatémák a kutatók között.

— Milyen tünetei vannak a pszichopatiának?

— Nagyon sokféle. Ez egy olyan betegség, amelynek

nincs úgynevezett tiszta típusa, tehát orvosilag egyértelműen meghatározható esete. Az alkalmazkodóképesség hiánya minden környezetben más és más viselkedésre készteti a beteget. Ami jellemző: sivár érzelmi élet (szembenállás a környezettel) és az időnként jelentkező indulati kirobbanások. Például hetekig nincs egy pszichopátával semmi gond — és egyszerre, látszólag minden ok nélkül, fegyelmetlenül válik, esetleg nyel stb.

— Milyen folyamat okozza a hullámzást?

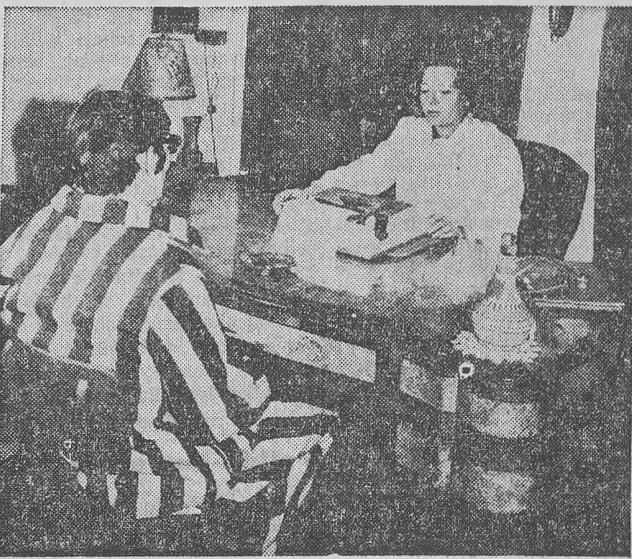
— Az egészséges ember, ha az őt ért hatások következtében főlhalmozódik, összegeződik benne a feszültség, igyek-

szik megszüntetni a kiváltó okot — ezzel megnyugszik. A pszichopata — éppen a beszűkült érzelmi élet miatt — erre nem képes. Nem ismeri föl a valódi okot, nem tud megnyugodni, ezért „robban”.

— Hogyan gyógyítják a pszichopátákat?

— Részben gyógyszeres kezeléssel, a „kritikus” időpontban nyugtatókat kapnak, részben terápiás úton. Az utóbbi azt jelenti: megpróbáljuk rávezetni őket arra, hogy ne mindig másokban, a környezetben keressék a hibát, hanem saját magukat se feledjék ki a sorból...

— „... mi is úgy érezzük, hogy egyenértékűek vagyunk a

szik megszüntetni a kiváltó okot — ezzel megnyugszik. A pszichopata — éppen a beszűkült érzelmi élet miatt — erre nem képes. Nem ismeri föl a valódi okot, nem tud megnyugodni, ezért „robban”.

— Miben különbözik a beteg a fegyelmeeztelenkedőtől?

— Nehéz kérdés. Nem szeretnék tucatnyi orvosi szak kifejezést használni... Általánosságban úgy fogalmazható meg a válasz, hogy a pszichopata nem számol tettének esetleges következményeivel, míg a rendbontó pontosan tudja mérlegelni, milyen büntetést

többi emberrel. Bizonyítjuk ezt a viselkedésünkkel. A közel-múlt egyik vetélkedőjének jó eredményével — erről a Heti Híradó is beszámolt! — és gyógyulási szándékunkkal. Igaz, néha nálunk is becsúsznak hibák. De más bv.-intézetek elíteltjei között talán nem?”

Az idézőjelbe tett két bekezdésben a pszichopáták szavai szerepelnek. A felvetett gondolatok önmagukért beszélnek: ők valóban csak betegek...

TÜKÖR

Miért?

„Vannak hírek, amelyek csak egy-egy embert rúgnak meg, csüggesztenek el, s vannak, amelyek egy zárközösséget, egy körletet is leverték, kedvetlenül tehetnek hosszú időre... Például: szabadul egy fegyvház, s néhány nap múlva szárnyra kel a suttogás: az illető újra benn van...”

Igy voltam én Darók Józseffel. Ő áprilisban szabadult, május elején már arról értesültem az egyik újonnan érkezett elítelttől, hogy ketten együtt voltak a Markóban, s éppen a hírhez vállára borulva sirtatta el keserű sorsát, ami újra visszahozta a börtönbe...

Jól ismertem Darókat, ha így mondhatom, a barátom volt. A szolgálatvezető úrtól engedélyt kértem — és kaptam — soronkülső levélírással, s nemsokára már a válasz is a kezemben volt: hajdani elítelttársam a FŐSZÖVKER-nél dolgozik szabadulása óta. Mint írta, a munkája nehéz ugyan, de boldog, mert rendeződni érzi az életét... A többieknek azt üzentem, ne ilyen rémhírek terjesztésével foglalkozzanak...

Miért mondom el mindezt? Mert a saját bőrömön tapasztaltam néhány napig, hogy milyen rossz egy vélt bizonyíték miatt földadni a reményt. Darók építésvezetőként dolgozott, jó munkáját és mintaszerű magaviseletét a felügyelet is elismerte.

Ha az ilyen, egy-egy büntetésvégrehajtási intézetben jó értelemben véve közismert emberről derül ki, hogy ismét visszaesett — akkor mindenkinek eszébe jut: lám, neki sem sikerült... Miért dolgozzak akkor én jól, miért vigyázzak magamra?...

Miért kell ezt az egészet csinálni? A hírnök néhány napig az érdeklődés, szörnyülködés középpontjában áll ugyan, de utána kiderül a turpisság. Hány embert keserít közben el, hány tervet, elképzelést rombol le?

Miért kell ilyen rút játékokat játszani saját magunkkal?”

Mire ezek a sorok megjelennek, elmondjuk — Sopronkőhidán Káldi Sándor — neve után rövidesen eltűnik vagy már el is tűnt a szó: „elítelt”. A választ kérdésére már másoknak kell megadni... — H —

DERÚS PERCEK — DERÚS VERSEK

BARÁTI KÖR

Este van, este van, ki-ki a kocsmában, ürülnek a korsók, gyorsan, többes számban. Zúg a légy, s a bögöly, beleszáll a sörbe, Kimászni már nem tud, úszik körbe-körbe. Tagbaszakadt, izmos szőrdhordók plátnak, vigyorgó pófával nagy ricsajt csinálnak. Ninctelen káemkás, pirospszósgás képpel, Szedi a bögréket, s maradékot kémlel. Gizike is itt van, fröccsös ő, a lelke. Itt alszik nem messze, egy elhagyatott telken. Poharat kezébe szorongatva játszik, Egy „dúsgazdag” sznessel pajkosan cicázik. Szőröskezü ember a pultos, a „Frédi”, Vervörös szemével a fallórát nézi. Záróra! — kiáltja, s a vendégrek bámul. — Ugyan már, Frédikém! — vigyorog kajánul Gizike, a fröccsös, ki nem állja szor nélkül. S egy nagy, bamba rézzeggel, azonnal kibékül. — Tölts meg még egy bögrét, Frédikém! — kiáltja, — A fehérből adjál, Frédikém, te drága! — Jó, jó! — mondja Frédi. — De utána zárva!

Gogai Tamás elítelt, Bp-i Fegyház és Szig, Börtön

„A szívemre teszem a kezem...”

Egyes emberek annyira kitartanak ártatlanságuk hangoztatása mellett, hogy senki és semmi nem térítheti el őket ettől. Gyarmati Jánost tizenöt évre ítelték, mert megölte a feleségét. Öt évet töltött le eddig a büntetéséből, de még mindig azt mondja:

— A szívemre teszem a kezem, úgy mondom: nem én voltam.

A férj szerint a tettes a feleség szeretője volt. De hogy az miért tette volna, arra nincs semmilyen magyarázata.

— Rosszul élt a feleségével?

— Az az asszony a boldogját járatta velem, az egész utca tudta, hogy megcsal, hiszen a szeretője ott lakott tőlünk nem messze. Pedig a Balogh Viktornak sokkal szebb felesége volt, mint az enyém, mégis elzavarta mindenki füle hallatára, meg veszekedett velem, és az én feleségem kellett neki. Sokszor eltűntek mind a ketten reggel, és csak estére kerültek elő.

— Miért nem rendezték ezt a feleség helyzetét?

— Nem lehetett kérem, egyébként is féltsem a feleségemtől. Többször megvert az engem...

— Nem fordítva történt a dolog?

— Nem, ha mondom. Pedig én nem ittam, nem dohányoztam, nagyon szolidan éltem. Főképp azután, hogy baleset ért.

— Mi történt?

— Keréknárral mentem a jeges úton, megcsúsztam, és úgy elestem, hogy kilenc hónapig nyomtam utána a kórházban az ágyat, és azóta is böttal járok. Leszállalkoltak, rokkant-nyugdíjas vagyok.

— A baleset után romlott meg a házasságuk?

— Sose szeretett az az asszony engem. Igaz, hogy tizenhét évvel fiatalabb volt nálam, de ez még nem ok arra, hogy kikapós legyen. A pénzem, az jó volt neki. Hatvankétezer forintot vert el.

— Veszekedtek ezen? — Csöndes ember vagyok, nem természetem a kiabálás. A mi házunknál, ha kiabált valaki, az csak a feleségem lehetett.

Ennyi „mártírság” hallatán az embernek az a gyanúja, hogy éppen ellenkezőleg, Gyarmati Jánosnak lehetett a hiba. Őt azonban nem lehet kiközösíteni, a rákérdezéssel sem.

— Nincs magának nehéz természete?

— Ó, dehogyan. Nagyon is jó vagyok, talán ez volt a baj.

Nincs módunkban meg nézni pillanatnyilag az ítéletkiadmányt, konkrétumokkal tehát nem cáfolhatjuk Gyarmati János szavait, ahhoz azonban nem fér kétség, hogy a bíróság minden körülményt mérlegelve döntött az ügyben, és nem ok nélkül hozott ekkora ítéletet. A bűncselekmény körülményeiről érdeklődve sem kerülünk közelebb a rejtélyhez.

— Hogyan történt a tragikus esemény?

— Arra én nem tudok választ adni. En nem voltam ott. A bíróságon is megmutatták a kést, de én nem ismertem. Mondtam már, hogy a szeretője csinálta... Lent dolgoztam a kertben... Egyszer csak megyek föl a házba, és látom, hogy ott fekszik a konyhában, vérbefagyva. Szóltam mindjárt a szomszédoknak...

— Volt maguk között aznap valamilyen szóváltás?

— Éppenhogyan nem. A bíróságon is megmondtam: ártatlan vagyok, nem vállalom. Ezerkilencszázhatvanötben, amikor a feleségem ott akart hagyni, és ezért megszurttam, elvállaltam, le is töltöttem érte a büntetésemet.

— Ezek szerint maga már máskor is megszurta a feleségét...

— Az egy másik asszony volt, a második feleségem...

S. I.

KÖRNYEZETSZENNYEZŐDÉS?!

Egyre riasztóbb méretet ölt a Föld szennyeződése, a levegő, a víz stb., egyre nehezebb körülmények közepette élünk és védekezünk a környezeti ártalmak ellen. Olyan gond ez, amely lassanként egyformán érinti a Föld nemzetét, hiszen sem a víz, sem a levegő nem ismer sem állam-, sem politikai határokat!

Szinte ezzel párhuzamosan a kutató, a fűrészszem, vagy egyszerűen a figyelő tekintet fölismerti, hogy egyre több embert fenyeget erkölcsi-akarati szennyeződés, amit környezeti ártalomnak nevezhetünk. Az ország anyagi gyarapodása, az életszínvonal emelkedése, amely ma még, különböző okok miatt nem mindenkit egyformán érint, olyan új szokások, helytelen életvitelnek lábrakapását és helyenkénti meghonosodását eredményezi, amelyet fölismerni és ellene küzdeni mindnyájunknak becsületbeli kötelessége. Elvégre a jövőnkrol van szó!

Közmondásokat és szólásokat idézhetnénk, például „A pénz nem boldogít”, vagy „Nem a ruha teszi az embert”, de talán félreérthető lenne, ha ezeket állítanám mondandóm tengelyébe; ugyanis ezek a mondások sohasem voltak teljesen igazak, csak úgy általában. Hiszen valaha csak a szűkebb körökben voltak ezek az álbölcsességek,

mert a ruhára és a pénzre is szükség van, s hogy mindkettőtől egyre többet rendelünk, annál jobb! De az már rendkívüli veszélyeket rejt magában, ha ezek a szükségleti cikkek egy-egy környezetben életcélá, sőt, társadalmi ideállá válnak! Mert ha ezek netán meggyökeresednek, torz társadalmi értékrendet hoznak létre. S ez, mondanom sem kell, roppantul veszélyezteti eddigi, nem lebecsülendő eredményeinket.

Miről is van szó? A munkahelyi italozásokról, s ennek nyomában a szabadosabb, csapongóbb öltözködési kritikáról, főleg olyan munkahelyeken, ahol zömében nők dolgoznak, s akik nem vesznek részt abban a versenyfutásban, hogy mindennap új és másik ruhában kell a munkahelyen megjelenni, azokat leszólják, s különféle megjegyzéseket tesznek rájuk. Mintha a munkahely nem a munka helye, műhelye, az értékteremtés terepe lenne, hanem egy divatbemutató színhelye. S itt, ezen a ponton lép be, amit az előbbiekben környezeti ártalomnak, erkölcsi-akarati szennyeződésnek nevezhetünk: ugyanígy esvrészt nem mindenki-nek jut mindennapra új ruha, másrészt ez a munkahelyen egyáltalán nem fontos! Sőt, teljesen fölösleges! A

munkahelyen a fegyelmeezt, a szakmáját, hivatását értő, ezt a közösség javára kamatoztató ember számít. Csak ez, s az ezzel együttjáró képességek számítanak.

Mindezt azért mondtam el, hogy V. M.-né esetét tágabban összefüggésbe ágyazva lássuk, nem mentesgként, nem magyarzatként, csupán figyelmeztetésképpen, hiszen társadalmunk a bűncselekmények megelőzését, az azt kiváltó okok megszüntetését elsődrendű céljának tekinti.

Egy vidéki városban élt, ott is született, tanult, s iskolái elvégzése után a városban állt munkába tizenhat éves korában, mint gyors- és gépirő. Egy szolgáltató vállalat központjában helyezkedett el, ahol gyorsan haladt előre a munkahelyi „ranglétrán”, s a hetvenes évek elején már úzletellenőr lett. S mint ilyen, a szűkebb „vezetőség” tagja, ahol napirenden voltak a régi konyakozások, s a munkavégzés helyett a ruhabírálat a központi beszédtema. S legtöbbször ő volt a szenvedő alanya a ruhabírálatnak. Nos, ahogy telt az idő, a konyak, a könnyed munkavitel egyre jobban elmosta azokat az erkölcsi-akarati normákat, amit szülei, a becsületes munkásoknak belé nevelték, a konyakozás szines áradásá-

hoz társult a napi megjegyzés — a ruháira, ami csak sietette erkölcsi elveinek átrendeződését.

Ilyen állapotban, amikor már-már feladni készült erkölcsi elveit, szót neki az a kolléganő, aki az elszámolási csekket gondozta, aminek az ellenőrzésével épp ő volt megbízva, használják ki a lehetőséget, hogy a vezetőség nem sok gondot fordít a munkára, s csináljanak egy bevásárló körutat a fővárosban, úgys annyit minden hiányzik még a lakásból, amire szükségünk van! Ezzel kezdetét vette az a bűncselekménysorozat, ami csaknem félmillió forint kárt okozott a vállalatnak. S, ami a legfeltűnőbb ebben az ügyben, a nagy áruházak vezetőinek, pénzügyi szakembereinek nem keltezte föl a figyelmét, hogy egy vállalati csekk számlára bútorokat, cipőt, kosztümöt, s a legkülönbözőbb lakásberendezési és közszükségleti cikkeket vásárolnak! Ha akár az áruházzi vagy a vállalati vezetőknél múlik, még ma is volna a közösség megkárosítása.

Öt öt esztendői büntetését hat évi börtönbüntetésre ítélte a bíróság. Jogosan. De ha a munkahelyeken és általában mindenütt jobban vigyáznánk egymásra, s főleg a munkára, s nem különböző felületi jelenségekre összpontosítanánk, akkor az ilyen, s a hasonló okból elkövetett bűncselekmények száma elenyésző lenne.

A. J.

Egy írás – egy megjegyzés

Szeretek vonaton utazni. Egyenesen romantikus számomra... Örömet okoznak a gyorsan változó tájak, a zakatoló kerek ritmusára pedig egyenesen jó hangulatot kerekedik. Igazán jól sikerült utazásnak mégis csak azt tartom, ha az időt érdekes-kellemes beszélgetéssel tudom eltölteni. A szerencse ezen a téren sem kedvez mindig egyformán: legutóbb éppen egy kellemetlenül beszédű útitársal kényserített össze a sors. Az „ismerettség” már a vonat mellett kezdődött:

— Jó estét, ez megy... hukk... Debrecenbe?

Amikor rápillantottam a közepmagas, ingtag járású férfira, egyből elment a kedvem a válaszádtól. Fejbólintással adtam tudtára az „igen”-t, azután felléptem a lépcsőre. Ő utánam. Tászkája úgy himbálózott, mintha arra lenne hivatott, hogy megtartsa gazdája egyensúlyát. Másik kezében borosüveget szorongatott, gondosan ügyelve rá, nehogy nekiütődjön valaminek...

A vonat megindult, útítársam pedig az ülésre huppant, majd néhány pillanat elteltével felém fordult:

— Majdnem kiömlött — mondta magyarázólag két csuklás között, és magasra emelte az üveget megbecsülése jeléül.

— Húzza meg... hukk... fiatal... ember — nyújtotta felém a „Szürkebarát” feliratú féltett kincset.

— Köszönöm, de a bort egyáltalán nem szeretem — hártottam el a kínálást.

Kétszer is megpróbált még rábeszélni, de, miután látta hiábavaló igyekezetét, szájához emelte az üveget és jól meghúzta. Ádámsutkája úgy ug-

rált, mint az ördög szivattyúja, ahogy mondani szokták... — Hát akkor legalább gyújtson rá! — szólt ismét, miközben keze fejével jobbra-balra simította kusza bajuszát.

— Köszönöm, nem dohányzom — feleltem.

Döbbenet meredt rám, jóideig makacsul előttem tartva cigarettás dobozát. Végül fedőn megcsóválta a fejét, rándított egyet a vállán, és pöfékelni kezdett.

Elmélyült gondolataiból csak arra rezzent föl, amikor egy fiatal nő kinyitotta a fülke ajtaját. Feltehetően ülőhelyet keresett, ezúttal azonban, úgy látszik, nem éppen itt találta meg, ezért tovább ment.

— De a nőket... hukk... csak szereti? — bökött társam az újjával a távozó után, s közben úgy nevetett (vagy csuklott?), hogy a vállá is rázkódott belé.

— A feleségemet szeretem — jelentettem ki változatlan nyugalommal.

Olyan gyorsan pattant föl az ülőhelyéről, mintha minden porcikája rugóból lett volna. Szeme kitérült, olyan rémülten nézett rám, mintha legalábbis Mars-lakó lennék...

— Hát, ide figyeljen, fiatal ember... hukk... ezek után már csak megkérdezem, ha semmit sem szeret, akkor mi keresnivalója van ezen a világon?!

★

Eddig — egy, az utolsó bekezdés híján — Németh József elítelt (Sopronkőhidai Fegyház) szellemesen fogalmazott, ötletes elbeszélése.

A befejezés — úgy érzem — külön kíváncsi. A levélíró ugyanis Vörösmarty Mihály szavaival válaszol: „Hogy mi dolgunk a világban? Küzdeni

erőnk szerint a legnemesbekerért”.

Először is: az idézet nem pontos. Helyesen így hangzik: „Mi dolgunk a világban? Küzdeni erőnk szerint a legnemesbekerért”. Tehát: nincsen „hogy” és nem „világban”, hanem „világon”. Ehhez csak József Attila örökérvényű gondolatát tehetem hozzá: „Dolgozni csak pontosan, szépen...” A folytatás — remélem — ismert...

Másodszor — és tulajdonképpen ezért fűzöm az íráshoz ezt a kis megjegyzést — valahogyan nem illik össze a történet és a csattanóként hasz-

nált idézet. Vörösmarty „Gondolatok a könyvtárban” című versének mélyenszántó sorai olyan hatalmas nemzeti-társadalmi kérdésekről dörögnek messzehalló hangon, hogy ezeket a látnoki szavakat egy ptyókos ember fecsegéséhez felhasználni, összepárosítani a költő ellen való véték.

Mindent összevetve, az írás beküldőjének jó szándéka, s ötlete figyelemre méltó. A fenti szavakat — remélhetőleg — nem érti félre, hanem felhasználja további leveleiben... — H —

Esett az eső

Akkor este váratlan zápor szakadt a budai városrészre, meg-megújuló ütemben; mire fölért a gyógyulófélben levő férfi lakásába, akit gonozott, alaposan megázott. Egy kicsit szárogatta magát, de közben sürgött-forgott, végezte a munkáját, injekciókat adott, kikészítette a gyógyszert, elmondta a szokásos tudnivalókat, mint mindig, akárhányszor itt fönt járt. Az egyedülálló férfi hálás volt, hiszen a szakképzett gondozónő minden mozdulata az ő egészségét szolgálta, s az állapota rohamosan javult. Odakint még javában szakadt a zápor. A férfi marasztalta. Az asszony maradt. Hiszen még úgyis esik, no meg az egész napi munka elfárasztotta, nem volt ellenére egy kis pihenő.

Hamarosan előkerült egy üveg pezsgő, igyanak a férfi visszatérő egészségére. Miért is ne? Hiszen a mai napnak már vége, indul haza. Egy korty semmi esetre sem árt!

Poharaztak. Ő mértékkel, a férfi pedig mindig fenékgig ürítette poharát. S egyre jobban csillogott a szeme, a beszéde fegyorsult, s egyre bensőségebben hangzott. Az asszony még most sem gondolta, hogy nagyobb baj lehet. De néhány perc múlva a férfi már erőszakoskodni kezdett, az asszony nagyon megijedt. Valahogy sikerült visszaparancsolnia, de a férfi új és új rohamokba kezdett. S ekkor egy végtelen ötlete támadt az asszonynak. Gyógyszert tesz a poharába. Ez is történt. Az újabb koccintás után a férfi egyre bágyadtabb lett, végül elaludt. Ekkor az asszony pánikszerű gyorsasággal elhagyta a lakást. Szerencsére a férfi most nem itta ki teljesen, mert különben aligha ébred föl egyhamar! Mint később kiderült, nagyobb baj is lehetett volna ebből a különös asszonyi védekezésből.

Foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés miatt Tóth Éva gondozónőt a bíróság három és fél évi börtönbüntetésre ítélte. Szeptember huszonkettedikén szabadul. Mint megjegyzi kalocsai beszélgetésünk során: már lelkileg kiheverte ezt a szörnyű „élményt”, s hogy soha ne forduljon elő vele ilyen eset, illetve ne álljon be nála rövidzárlat, elhatározta, hogy foglalkozást változtat, az egyik nagy gyógyszerüzem az országban munkát kínál neki, s örömmel készülődik az új életre. Hiszen nemcsak a maga sorsán kell fordítani, hanem gyermekeiét is, a négyéves Zoltán és a hatéves Myrtill már várja az anyukáját, aki immár súlyos tapasztalatok árán megtanulta, hogy egy pillanatra sem szabad megfeledkezni az emberségről — még nehéz órákban sem.

Á. J.

VETÉLKEDŐ

Negyedik forduló: politika

1. Száz évvel ezelőtt a Parlament elfogadott egy azóta hírhedtté vált törvényt. Az 1876. XIII. törvénycikk második paragrafusa szerint minden cseléd a gazda „házi fegyelmi joga alá” tartozott. **Mi volt e törvény „népszerű” neve, és mi volt a lényege?**

2. Óbudai ötvöslegényből lett a Párizsi Kommun minisztere, a kommun bukása után hét évig dolgozott a magyar munkásmozgalomban. **Ki volt ez az ember, és milyen szerepet játszott a hazai munkásmozgalomban?**

3. „Elszakadtam osztályomtól, és érett ésszel, megpróbált szívvel új közösséget választottam: a magyar dolgozókat.” **Ki volt az államférfi, aki e szavakkal emlékezett életé nagy fordulópontjára? (Emlékirata „Egy egész világ ellen” címmel jelent meg.)**

4. „Tiéd az ország, magadnak építéd!” **Mikor és milyen alkalmából hangzott el ez a megállapítás?**

5. **Miért volt szükséges a két munkáspárt — a Szociáldemokrata Párt és a Kommunista Párt — egyesülése a felszabadulás után?**

6. **Ki volt Rudas László?**
Kérjük, hogy a válaszokat 1976. szeptember 11-ig küldjék be a szerkesztőségbe. A helyesen válaszolókat között öt db. jutalomkönyvet sorsolunk ki, amelyet postán küldünk el.

Figyelem! Következő számunkban az ötödik forduló kérdéseit közöljük, amelynek témája a sport lesz.

A vetélkedő ötfordulós! Azok között, akik mind az öt fordulóban helyes válaszokat küldenek be, egy első (300 Ft), egy második (200 Ft) és egy harmadik (100 Ft) díjat sorsolunk ki. Ha valaki esetleg valamelyik fordulóban könyvjutalmat nyert és mindegyik fordulóban helyes válaszokat küldött be, természetesen nyerhet még díjat is.

A vetélkedőben résztvevők figyelmét felhívjuk, hogy válaszait külön borítékban küldjék el szerkesztőségünknek. A borítékra írják rá: Vetélkedő — politika.

MEGFEJTÉSEK

Az augusztus 7-i számunkban indult vetélkedő első kérdéses fordulója, amelyet az irodalom köréből tettünk fel, több száz válasz érkezett, szinte valamennyi válasz helyes volt. Ezekből sorsoltuk ki az öt nyertes nevét.

Könyvjutalmat nyertek: **Fegyveres András** elítelt, Bp.-i Fegyház és Szig. Börtön; **Gál Tibor** elítelt, Szombathely; **Somlai László** elítelt, Kecskemét; **Tóth Lászlóné** elítelt, Kalocsa; **Varga Jenő György** elítelt, Állampusztas. A szerkesztőség a különdíjat **Nagy Sándor** elíteltnek — Bp.-i Fegyház és Szig. Börtön — ítélte, hibátlan és alapos válaszáért, s nem utolsósorban a válaszok szellemes „megfogalmazásáért”. A helyes megfejtést az alábbiakban közöljük — **Nagy Sándor** illusztrációival:

1. A költő, akinek verséből idéztünk, Janus Pannonius, Mihály Zsugori uram című Mátvás király udvari költője verséből való volt.
2. Az idézet Csokonai Vitéz

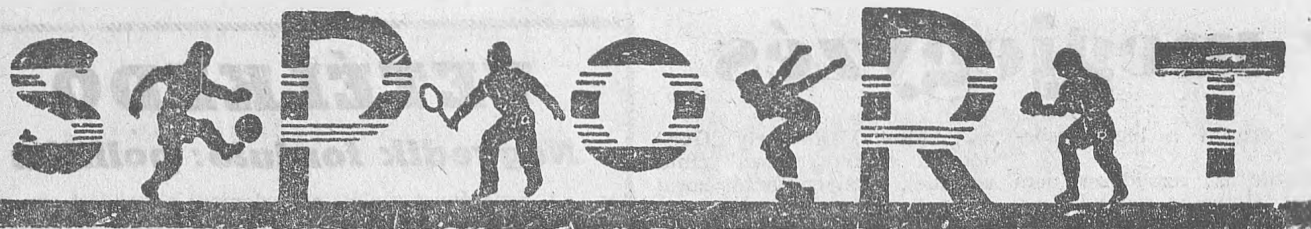

3. A költő neve: Arany János, az idézett mű címe: Tengeri-hántás.
4. A versben Karinthy Frigyes parodizálja Babits Mihályt.

5. A részletet **Móricz Zsigmond Légy jó min'halálig** című művéből vettük.
6. Az utolsó versrészlet **József Attila: Thomas Mann üdvözlése** című verséből való.

LABDARÚGÁS

Vasas és az Ú. Dózsa gólzáporral győzött

Lezajlott a labdarúgó-bajnokság első fordulója, s már az első kilenc mérkőzés közül nem is egy váratlan eredményt hozott. Így, a meglepetések közé tartozik, hogy a Békéscsaba együttese Kispesztent pontot vett el a Bp. Honvédtól, a SZEOL legyőzte az MTK-VM csapatát, s idegenben szerezte meg a győzelmet a Haladás és a ZTE a Csepel, illetve a Dorog ellenében.

Nem a legjobban szerepelt a bajnoki cím védője, a Ferencváros, amely egy pontot Győrött hagyott, s még rosszabbul járt a legutóbb második helyezett Videoton, vereséggel tért haza Diósgyőrből.

Elégedettek voltak a premier után a Vasas és az Ú. Dózsa szurkolói. A Vasas folytatva az utóbbi hónapok jó jartékát, gyakorlatilag 60 perc alatt győzte le a Tatabányát — mégpedig 5:1 arányban. Csaknem hasonló, 4:1-es eredményt ért el az átszervezett Ú. Dózsa is, a Salgótarjánnal szemben. Bizonyos, hogy a két csapat ott lesz a bajnokjelöltek között.

Százezer néző a hétközi fordulón

A szezon első szerdai játéknapja (hála a nyári időjárásnak is) nagy közönségsikert hozott. Csaknem százezer voltak a két mérkőzésen, de más sporttelepeken is megközelítette a tízezret a szurkolók száma. Kivétel Csepel, ahol még mindig nem tért vissza a közönség, de talán a szerdai 4:1-es győzelem a Rába ellen újra felkelti az érdeklődést.

Miként az első fordulóban, újra győzött az Ú. Dózsa (s az első helyre került), a Vasas, a ZTE, újabb pontot szerzett idegenben a SZEOL, a Békéscsaba, otthonában a Haladás, a Kaposvár. Megszerezte első győzelmét az FTC, a Videoton, a Csepel, Tatabánya, míg továbbra is pont nélküli az MTK-VM, a Dorog, a Salgótarján.

A fordulóban összesen 30 gól esett, négyvel több, mint a pénteki nyitányon. Nagy II. mesterhármast ért el, s 2-2

Kupagyőztesek: Salgótarján és Haladás

A bajnokok tornája után befejeződtek a labdarúgó Tisza és Balaton Kupa küzdelmei is. A Tisza Kupa utolsó napján a Szeged 5:2 arányban győzött a Békéscsaba, a Dorog 1:0 arányban a Diósgyőr ellen. A kupát a Salgótarján nyerte 6 ponttal a 4-4 pontos Szeged, Békéscsaba és Dorog előtt. A Balaton Kupában: Zalaegerszeg—Kaposvár 2:0, Haladás—Dunaújváros 4:0. Itt a Haladás lett első 6 ponttal, mögötte ugyanannyi három csapat — a Tatabánya, a Dunaújváros és a Kaposvár végzett 4-4 ponttal.

★ Győrben, barátságos mérkőzésen fogadta a Rába ETO az NDK-beli Vorwärts Frankfurt együttesét. A frankfurtiak 2:0-ás vezetése után egyenlített a győri csapat (2:2).

★ Kecskeméten 10 000 néző előtt került sor a Budapest—Vidék labdarúgó-mérkőzésre, amelyen a fővárosiak biztos győzelmet arattak 4:1 (2:0) arányban. Góllövők: Nyilasi (2), Váradi (11-esből) és Fazekas, illetve Kereki.

★ Az első féldőben nagyobb lendülettel és ötletesebben játszott Budapest csapata, és többször is megoldhatatlan feladat elé állította a vidékiek védelmét. A szünet után is a budapestiek játszottak jobban.

★ A müncheni olimpiai stadionban 40 000 néző előtt az angol Burns játékvetető közreműködésével került sor az első superkupa-találkozóra az EK-győztes Bayern München és a KEK első helyezett Anderlecht között.

★ Az Anderlecht vezetett az első féldőben 1:0-ra (Haan), de szünet után a Bayern kiegyenlített és 2:1-re győzött a „bombázó” Müller két góljával.

Ú. Dózsa—Salgótarján 4:1 (2:0). Megyeri út, 6000 néző. Jv.: Körös. Gólok: Bene (2), Fazekas Kellner, illetve Marcsók.

Vasas—Tatabánya 5:1 (2:1). Fáy utca, 7000 néző. Jv.: Müncz. Gólok: Izsó (2), Zombori, Gass, Váradi (11-esből), illetve Csapó.

Diósgyőr—Videoton 1:0 (0:0). Diósgyőr, 8000 néző. Jv.: Mohácsi. Gól: Oláh.

Rába—Ferencváros 1:1 (1:1). Győr, 12 000 néző. Jv.: Somlai. Gólok: Pénzes, illetve Szabó.

Békéscsaba—Bp. Honvéd 1:1 (1:0). Kispeszt, 5000 néző. Jv.: Marton. Gólok: Pásztor, illetve Kocsis (11-esből).

Haladás—Csepel 1:1 (0:0). Csepel, 3000 néző. Jv.: Palotai. Gól: Halmosi.

Zalaegerszeg—Dorog 3:1 (1:0). Dorog, 8000 néző. Jv.: Hámosi. Gólok: Soós (2), Bogáti illetve Szabó.

Dunaújváros—Kaposvár 1:1 (0:0). Dunaújváros, 7000 néző. Jv.: Bana. Gólok: Bartók illetve Turai.

SZEOL—MTK VM 2:1 (0:0). Szeged, 7000 néző. Jv.: Szágó. Gólok: Jernei (11-esből), Hegedűs, illetve Kiss.

gól szerzett csapatának Brankovits, Kereki, Kozma II., Jakab.

Csapat	1	2	3	4	5	6	7	8	9-10
Vasas—MTK-VM	2:1	(1:0)							
Tatabánya—S-tarján	3:0	(1:0)							
Videoton—Dunaújv.	3:0	(2:0)							
SZEOL—Haladás	3:3	(2:1)							
Csepel—Rába	4:1	(2:0)							
Kaposvár—Békéscsaba	2:2	(0:0)							
FTC—Bp. Honvéd	2:0	(1:0)							
Ú. Dózsa—Dorog	3:0	(1:0)							
ZTE—Diósgyőr	1:0	(1:0)							

A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1. Ú. Dózsa	2	2	—	7-1	4
2. Vasas	2	2	—	7-2	4
3. Zalaegerszeg	2	2	—	4-1	4
4. Ferencváros	2	1	—	3-1	3
5. SZEOL	2	1	—	5-4	3
6. Haladás	2	1	—	4-3	3
7. Csepel	2	1	—	4-2	2
8. Videoton	2	1	—	3-1	2
9-10. Békéscsaba	2	—	—	3-3	2
Kaposvár	2	—	—	3-3	2
11. Diósgyőr	2	1	—	1-1	2
12. Tatabánya	2	1	—	4-5	2
13. Bp. Honvéd	2	1	—	1-3	1
14. Rába	2	—	—	1-5	1
15. Dunaújváros	2	—	—	1-4	1
16. MTK-VM	2	—	—	2-4	—
17. Dorog	2	—	—	2-6	—
18. Salgótarján	2	—	—	2-7	—

goszláv hírügynökség jelentése szerint a magyar csapat több gólszerzési lehetőséget hagyott ki.

★ Crvena Zvezda—Ferencváros 2:0 (1:0).

★ Kecskeméten 10 000 néző előtt került sor a Budapest—Vidék labdarúgó-mérkőzésre, amelyen a fővárosiak biztos győzelmet arattak 4:1 (2:0) arányban. Góllövők: Nyilasi (2), Váradi (11-esből) és Fazekas, illetve Kereki.

★ Az első féldőben nagyobb lendülettel és ötletesebben játszott Budapest csapata, és többször is megoldhatatlan feladat elé állította a vidékiek védelmét. A szünet után is a budapestiek játszottak jobban.

★ A müncheni olimpiai stadionban 40 000 néző előtt az angol Burns játékvetető közreműködésével került sor az első superkupa-találkozóra az EK-győztes Bayern München és a KEK első helyezett Anderlecht között.

★ Az Anderlecht vezetett az első féldőben 1:0-ra (Haan), de szünet után a Bayern kiegyenlített és 2:1-re győzött a „bombázó” Müller két góljával.

ÚSZÁS — VÍZILABDA

A Szovjetunió nyerte a női úszó Európa Kupát

Magyarország nyolcadikként kiesett

Az úszó Európa Kupa-küzdölmét a nők A-csoportjában Londonban vívták. A nyolc ország — az NDK, az NSZK, Nagy-Britannia, Franciaország, Hollandia, Magyarország, Svédország és Szovjetunió — pontversenyében első napon a szovjet válogatott öt-pontos vezetést szerzett az olimpiai bajnokai nélkül kiálló NDK előtt, Magyarország ekkor 19 ponttal a 7. helyen állt. A magyarok közül Verrasztó Gabriella 110 m-es hátton 1:05.94 p-cel a 3., Lázár 400 m-es gyorsúszásban 4:28.08 p-es új országos csúcscsal a 4. lett. A többiek gyengén szerepeltek.

Az egyes számok győztesei: 100 gyors: Brigitha (holland) 57.52 mp; 100 hát: Sztgyelnyikova (szovjet) 1:05.33 p; 100 mellúszás: Kelly (brit) 1:14.68 p; pillangó: Szelefasztova (szovjet) 1:02.23 p; 400 gyors: Maas (holland) 4:18.68 p; 4x100 vegyes: Szovjetunió 4:18.94 p; 200 vegyes Priemer (NDK) 2:23.62 p.

Az EK második, befejező napján szorosabb lett ugyan a verseny a szovjet és az NDK-beli csapat között, végül azonban a Szovjetunió megőrizte vezető helyét és 119 ponttal megnyerte az Európa Kupát a 117 pontos NDK, a 94,5 pontos Hollandia előtt. Magyarország visszaesett a nyolcadik helyre, s így búcsúznia kell az A-csoporttól. Verrasztó 200 m-es hátton is 3. lett 2:21.70 p-cel, Lázár 9:11.40 p-cel új országos csúcst ért el 800 m-en is, de ezzel együtt csak negyedik lett. Kiss pedig 5. a 200 m-es mellúszásban

(2:43.03 p). Emellett egy hetedik és három nyolcadik hely jutott magyar versenyzőknek.

A győztesek: 800 m: Wachtler (NDK) 9:04.29 p. 200 gyors: Maas 2:04.65 p. 200 hát: Sztavko (szovjet) 2:17.70 p. 200 mellúszás: Mazereeuw (holland) 2:40.53 p. 200 pillangó: Szelefasztova 2:14.21 p. 400 vegyes: Kahler (NDK) 5:02.05 p. 4x100 gyors: NDK 3:55.30 p.

Vissza az A osztályba

Miközben a magyar női csapat kiesett az A csoportból, a férfi úszó Európa Kupa B csoportjában a magyar versenyzők 15 számból 10-et megnyertek, s ezzel visszakerültek az A csoportba. Az eredmény: 1. Magyarország 104 pont, 2. Hollandia 91, 3. Bulgária 74, 4. Románia 57, 5. Jugoszlávia 52.

Első, második és harmadik helyen

Szentesen véget ért a nemzetközi vízilabdatorna. A végeredmény: 1. Ú. Dózsa 10, 2. Mladost Zagreb 8, 3. Szentesi Vízmű 5, 4. SZEOL 5, 5. Egri Dózsa 2, 6. Dynamo Magdeburg 0.

A máltai Vallettában befejeződött a junior vízilabda Európa-bajnokság. A magyar csapat Olaszország mögött ezüstérmert szerzett, harmadik Spanyolország.

Szófiában a fiatal vízilabdázók IBV-tornáján a győzelmet a Szovjetunió szerezte meg, a 2. helyen Bulgária, a 3-on Magyarország végzett.

ATLÉTIKA

Két világrekord az USA—Szovjetunió versenyen

A Washington melletti Maryland Egyetem pályáján befejeződött az Egyesült Államok—Szovjetunió válogatott atlétikai viadala, amely a 14. találkozó volt a két ország legjobbjai között. Felhős, esős időben versenyeztek az atléták, de több jó eredmény született. A legértékesebb ezek közül a szovjet Ljudmila Braginának a 3000 méteres síkfutásban elért világrekordja; 8:27,12 mp-es világcúscsal győzött. (A régi rekord 8:45,40 mp volt, s a norvég Grete Waitz tartotta.) A másik szovjet versenyzőnő, Ka-

tyukova is a régi világcúscson belül futott, 8:41,77 mp-et. A két amerikai, Larrieu és Anderson csaknem 300 méter hátránnyal érkezett a célba.

Egy másik világcúscot is felállítottak a szovjet atlétanők, mégpedig a 4x440 yardos váltófutásban 3:29,06 mp-cel. A régi cúscot ebben a versenyszámban az NSZK váltója tartotta 3:30,30 mp-cel.

A kétnapos viadali végeredménye: Szovjetunió—Egyesült Államok 211:157. Férfiak: Egyesült Államok—Szovjetunió 115:107, nők: Szovjetunió—Egyesült Államok 104:42.

Zürichben: 1. Németh, 2. Erdélyi

Zürichben rendeztek nagy-szabású nemzetközi atlétikai versenyt, amelyen gerelyvetésben Németh Miklós olimpiai bajnok, világcúscstartó 86 méteres dobással lett első, s Erdélyi szerezte meg a második helyet (80.84). A 800 méteren a kenyai Boit, 1:43.89 másodperces eredménye nem sokkal marad el a kubai Juantorena 1:43.5 másodperces világcúscától. További eredmények:

110 m gát: 1. Drut (francia) 13.45, 2. Davenport (amerikai) 13.56, 3. Foster (amerikai) 13.61. — 1500 m: 1. Waigwa (kenyai) 3:41.87. — Súly: 1. Feuerbach (amerikai) 20.54, 2. Shmock (amerikai) 20.45. — 400 m, női: 1. Streit (NDK) 50.81.

Országos bajnokság '76

Különböző illúziókat nem lehetett táplálni az idei országos atlétikai bajnokság előtt sem. A számok többségében még most is elavult eredményekkel lehetett győzni, s ez azt mutatta, hogy a magyar atlétika két-három évtizeddel elmaradt a jelenlegi világszínvonalától.

Az első két nap után legfeljebb a rúdugró Veisz, a távolugró Fancsali, a távolugró Kövesi, a diszkoszvető Téglai és

Faragó érdemelt csak dicséretet. Vasárnapi Erdélyinél Szabó Ildikó távolugró csúcseállításai voltak említésre méltó. Az olimpiai bajnok Németh Miklós csak harmadik lett Paragi és Boros mögött. Zemen János balszerencsés versenyen nyolcszáz méterrel felbukott és ezzel kiesett a küzdelemből, a női 400 méteres gátfutásban próbálkozó, sokáig sérült Balogh Györgyi Achilles-ínszakadást szenvedett.

Ébresztő, atléták!

Az atlétikai szezon a „csúcs”, az olimpia, az idei 21 világrekord után is folytatódik: szinte minden napra jut egy-egy nemzetközi verseny. országok közötti mérkőzés, nemzeti bajnokság. A montreali hősök sem féltik babérait, revánslehetőséget adnak legyőzöttüknek, akik élnek is az alkalommal, s már eddig is nemegyszer vigasztalódtak Virennel, Wszolával, Slusarskival, Walkerral, sőt Németh Miklóssal szemben is.

Tovább tart tehát a nagy versenydömping, sok ország kíváncsi a montreali bajnokra, a helyezettek, s a saját versenyzőit is hazai környezetben kívánja látni. A Népstadionban az országos bajnokságon nálunk is alkalom nyílt találkozni a legjobbakkal, s mindenekelőtt az olimpiai bajnok, világrekorder Németh Miklóssal, Zemen Jánossal, s a távolugró Szabó Ildikóval, aki Montreal-

ban az ötödik helyen végzett.

Sajnos, ezzel vége az ünnepek felsorolásának, hiszen a 16 montreali közül a többiek (talán még az ötpórázó Papp Margitot kivéve) az amúgy sem vérmes várakozáson is alul szerepeltek. Ezt, a magyar atlétika jelenlegi nagyon alacsony színvonalát jelzi az is, hogy az olimpia utáni világranglistákon a férfiaknál a 21 olimpiai számban a legjobb tizek között kizárólag Németh Miklós (94, 58, első helyen) és ugyancsak a gerelyhajításban Paragi (87, 80, hatodik) szerepel. A nőknél Szabó és Papp egyformán tizedik, és mással semmi, senki...

Hatalmas erőfeszítésekre van és lesz szükség, hogy a magyar atlétika felzárkózzék, s minden alkalmat meg kell ragadni erre. A szakvezetők, atléták nyilván az olimpia és a bajnokság után még inkább érzik ennek a súlyát.

TENISZ

Davis Kupa Tbilisziben

Végeredmény 1:4

Nem sikerült a szovjet—magyar Davis Kupa-mérkőzés. A magyar csapat mindössze egy győzelmet aratott, s ezzel a zónadöntőt a Szovjetunió nyerte 4:1 arányban.

Összegzésként néhány megjegyzés: Taróczy játéka értékeltetését a Metreveli elleni teljesítményével kell kezdeni. Először is: 1972 óta (Taróczy akkor 18 éves volt), nem számítva a mostani találkozót, hat-szor mérköztek egymással és ebből Metreveli ötször nyert. Taróczy csak az 1974-es wroclaw-i EB-n verte meg. Miért vártunk hát mégis és most győzelmet? Azért, mert Taróczy azóta nagyot fejlődött, és a nemzetközi rangsorolásban csaknem egyforma helyen (a 32—34. hely közt) áll Metrevelivel és övé a jövő. Nagy tehetség, így tartják számon az egész világon. S éppen ezért fölsőleges (ha részben igaz is) külső tényezőkkel magyarázni mostani fél sikerét.

Szöke Péter rossz passzban van. Már a júliusi hazai DK-mérkőzésen Hrebec ellen is árnyéka volt a Király Kupabeli önmagának — a szeme miatt. Azóta ezen a bajon túljutott, de a kiesett másfél hét erősen meglátszott rajta, önbizalmától kezdve mozgásáig mindenben.

Benyik János első DK-szerplése éretlenségéről tanúskodik. Nem a Metreveli, hanem a Kakulija elleni játéka. Nyerésre állt; a szünetben ő vezettet 2:1-re, és kitűnő dolgokat csinált, de a folytatást „eljártotta”... Tehetsége van, de meg kell komolyodnia, mert ezzel a versenyző magatartással nem sokra viheti.

Es mit mondanak ök? Taróczy Balázs: — A két egyesben jól játszottam, a párosban gyengébben. Úgy érzem, ha nem Metreveli otthonában játszottunk volna, megverem.

Szöke Péter: — A másfél hét kihagyást éreztem, etől függetlenül, ha az első játszmát megnyerjük, hiszen 9:8-ra még mi vezetünk, akkor...

Benyik János: — Nem tudok sok jót mondani magamról. Metreveli ellen kicsit meg voltam illetődve, mert első Davis Kupa-mérkőzésem volt. Kakulija ellen változókéonyan játszottam, de az ötödik játszmában Kakulija 3:1-es vezetésénél kicsúszott a kezemből a játék.

Végül Jákfalvi Béla szövetségi kapitány szerint jelentős, hogy a döntőig jutott a csapat. Szöke kényszerkihagyása nagymértékben csökkentette az esélyeket.

A következő DK-futam a magyar csapat számára jövő júliusban kezdődik. Idei szereplésével kivívta magának a jogot, hogy az elődöntőben startoljon.

NB II

Már csak a BVSC és a Szekszárd

A labdarúgó NB II. harmadik fordulójában a négy pontvesztés nélküli együttes közül kettő, a Pécs és a Debrecen „elbukott”, és így most már csak a jobb gólránnyal vezető BVSC és a Szekszárd százaszálalékos. Akadtak váratlan eredmények, így meglepő hazai vereségek is.

Ganz-MÁVAG—Nagykanizsa 3:1, Fűzfő—Ózd 4:1, Budafok—Volán 3:1, Izzó—Komló 1:0. MÁV DAC—Várpalota 3:2, Eger—SZMTE 6:0, Szolnoki MÁV—Oroszlány 0:0, Szekszárd—Debrecen 1:0, Szekesfehérvári MÁV—Kossuth 2:1, BVSC—Pécs 1:0.

1. BVSC	3	3	—	8-3	6
2. Szekszárd	3	3	—	5-2	6
3. Ganz-Mávag	3	2	—	7-4	5
4. Eger	3	2	—	10-3	4
5. Pécs	3	2	—	1-5	4
6. Budafok	3	2	—	1-8	4
7. Debrecen	3	2	—	1-5	4
8. Sz.-fehérvár	3	2	—	5-4	4
9. Várpalota	3	1	—	7-5	3
10. Fűzfő	3	1	—	1-3	3
11. Nagykanizsa	3	1	—	1-3	3
12. Izzó	3	1	—	1-3	3
13. MÁV DAC	3	1	—	2-6	2
14. Ózd	3	1	—	2-6	2
15. Oroszlány	3	—	—	1-4	2
16. Komló	3	—	—	1-4	2
17. Szolnoki MTE	3	—	—	2-3	2
18. Szolnoki MÁV	3	—	—	1-5	1
19. Volán	3	—	—	3-4	—
20. Kossuth	3	—	—	3-7	—

RÖVIDEN

QS (KIRGIZ SZSZK): Megkezdődött a nemzetközi verseny a Szovjetunió legmagasabb hegycsúcsán, a 7405 méter magas Kommunizmus-csúcsnak a megmászásáért. A Pamir '76 elnevezésű viadalon 150 alpinista vesz részt, többek között Ausztriából, Belgiumból, az Egyesült Államokból, az NSZK-ból, Franciaországból, Svájcban és Japánból. Elsőnek az NDK teljesítette a feladatot, felért a csúcusra, utána az osztrákok, azután a japánok következtek. Vezetőjük, a világhírű M. Hara, aki már megmásztta a világ legmagasabb hegyének, a Himalájának néhány csúcsát is.

Az amerikai úszóbajnokságon a kétszeres olimpiai bajnok Goodell (400 és 1500 m), a 400 m-es gyorsúszásban 3:57 mp-es idővel csak második lett Converse (3:54,65 p). mögött. Nover 2:03,75 p-cel nyerte a 200 m-es hátúszást.

HAVANNA: Teofilo Stevenson, a kubai nehézsúlyú ökölvívó olimpiai bajnok, aki München után Montrealban is aranyérmert nyert, úgy nyilatkozott, hogy természetesen a moszkvai olimpián is szeretne indulni.

TUDOMÁNY TECHNICA

JELENTÉSEK AZ ŪRBŐL...

Holdközvet- és talajmintával visszaindult a Földre a Luna-24

A Luna-24 szovjet automatikus űrállomás sikeresen végrehajtotta munkaprogramját a Holdon.

Az űrállomás leszálló egységéről Hold-Föld űrrakéta indult a Föld felé. Az űrrakéta visszatérő egységében holdközvetminták vannak.

Műszaki kísérletek a Szaljut-5-ön

Borisz Volinov és Vitalij Zsolobov űrhajósok folytatják tevékenységüket a Szaljut-5 szovjet tudományos űrállomáson — jelentette a TASZSZ a földi irányító központból.

A kozmonauták a programnak megfelelően műszaki jellegű kísérletsorozatokat végeztek az űrszerkezetek tájoló rendszereinek tökéletesítése

A Holdközvetminták vételére szolgáló berendezés mintegy két méter mélységű fúrást végzett a Hold felszínén. Az így kapott közvetmintákat az űrrakéta visszatérő egységének konténerébe helyezték és hermetizálták.

Céljából. Egyebek között augusztus 17-én néhány óra hosszat kézi irányítással, optikai irányítóberendezéssel vezérelték az űrállomást.

Újabb kísérletsorozatokat végeztek annak megállapítására, hogyan változnak az űrhajósok ízérzései az űrrepülés hatására.

A Viking-2 leszállóhelye a Marson

A Viking-2, amelyet több hónapos út után augusztus 8-án vezéreltek Mars körüli orbitális pályára, szeptember 3-án az „Utópia-síkságnak” nevezett területen szállt le a

vörös bolygó felszínére — jelentették be a pasadenai központban. A megjelölt terület körülbelül félúton fekszik a bolygó egyenlítője és északi pólusa között.

A növényi élet jelei a Marson?

A Viking-1 Marson tartózkodó egységének minilaboratóriumában mesterséges napfénybesugárzásnak vetették alá a korábban vett talajmintákat. A próba pozitívra bizonyult, s ez valószínűvé teszi, hogy a vörös bolygó talaja növényi mikroorganizmusokat tartalmaz. A pasadenai

központ tudósai szerint azonban óvatosan kell kezelni a kapott információkat, megerősítésükkel feltétlenül meg kell várni az augusztus 23-ára tervezett újabb talajmintavételt és a minta további laboratóriumi vizsgálatának eredményeit.

Nincs menekvés a tornádók elől

Ha Illinois fővárosában este 8 órakor felülvöltenek a szírnák, komoly a helyzet. Tavasszal és nyáron nemegyszer minden este felhangzik. Elérkezik a tornádók, a veszedelmes forgószél idősza, amelyek halált és pusztítást hoznak.

Springfield csak peremén van a tornádók tulajdonképpeni területének, amely az Egyesült Államok déli részétől középnyugaton át északkeletig nyúlik. Ennek ellenére veszélyessé válhat a helyzet. A rádió- és tv-állomások ilyenkor megszakítják adásaikat és felszólítják a lakosságot, hogy a készüléket állítsák a „riadóadó” hullámhosszára. Ezen át folyamatosan tudósítanak a vihar helyzetéről és várható útjáról. Ezenfelül utasításokat adnak arra nézve, hogyan viselkedjék a lakosság. Először is a ház összes ablakát ki kell nyitni, elkerülendő, hogy a nyomás hatására a ház összeomoljék.

Alápincézett házakban azonban le kell vonulni a nincébe. Ha nincs, akkor a padlóra, lehetőleg ágy vagy nehéz asztal alá kell feküdni. Tornádóidényben sok család a pincében állítja fel felvőhelyeit és ülőalkalmatosságait. Többnyire ivóvizet, tranzistoros rádiót, pokrócokat és zseblámpákat, folyóiratokat és köny-

veket is bekészítenek. Sok családnak speciális tornádó-elfoglaltsága is van: kereszt-rejtvény-fejtés, kézimunka és hasonlók.

Amíg a szélörvény a föld felett száguld és kavargó, nem történik baj. Csak akkor visz véghez pusztítást, ha érintkezik a földdel. A tornádó kiszámíthatatlan. Néha csak egy-egy háztömböt súrol, autótakat emel fel, azután nyomtalanul eltűnik. Hatékony védelem nincs ellene.

Amerikát évente 600-700 tornádó sújtja. Az általuk okozott kár évente sok millió dollár.

A tornádó többnyire tavasszal vagy nyáron késő délután vagy este keletkezik, bár minden más nap- és évszakban is kialakulhat. Sebessége a 110 kilométert is eléri, és délről keleti irányban halad. A tölsérfelhő középpontjában 300-1000 kilométeres óránkénti sebességek uralkodnak.

Mindeddig sikertelen volt minden olyan kísérlet, amely külső beavatkozással próbálta csökkenteni a tornádó erejét. Nem használ sem a dinamit, sem a rakéta. Egyedüli védelem a lakosság számára még mindig az, ha időben biztonságba helyezi magát. Ezért építik ki Amerika minden veszélyeztetett részében a riasztó-rendszereket.

Az inkák utolsó fővárosa

Peruban, 1100 kilométernyire Limától délkeletre egy régészeti expedíció az őserdőben kiást a inkák utolsó fővárosának maradványait. A város, Vilcabamba öt kilométer hosszú, két és fél kilométer széles és mintegy négyszáz épületből — lakóházakból, templomokból, palotákból — áll. Az expedíció vezetője, Edmundo Guillen kutatásaiban spanyol konkviztádorok eddig nem ismert feljegyzéseire támaszkodott. 1539-ben, Lima és Cuzco el-este után ide menekült Tupanqui inka fejedelem, s az utolsó inka császárnak, Tupac Amaru-nak ez a főváros szolgált a spanyolok elleni elkeseredett támadások kiindulópontjává. A harc 1572-ben ért véget az inkák végleges leverésével és Tupac Amaru elfogásával.

Mit tehet az ember a földrengés ellen?

A földrengések helyét mutató világtérképre minden esztendőben hét-nyolcszáz új fekete zászlócska kerül. Mérhetetlen tragédiát, világot beborító gázszt kevés jelöl, a veszteségek mégis megdöbbentőek. Századunkban milliónál, a történelem során pedig hetvenmilliónál is többen lettek a rengések áldozatai. Egyik-másik szakkikk bántortalanul megjegyzi, semmi ok a pánikra, a huszadik század a csendesebbek közé tartozik. Igaz, 1908-ban a szicíliai Messinában százezren, tizenkét év múlva a kínai Kan-Su tartományban majdnem kétszázezren, 1923-ban pedig Tokióban százötvenezeren vesztették életüket, s akkor még nem szőlünk San Franciscóról, Guatemaláról, Buharáról, Udínéről és a többi katasztrófa színhelyéről.

Hetvenöt év óta — többek között rendszeresen — műszerekkel figyelik a mozgásokat, s megpróbálják jelezni a veszélyt. Ennek a tudomány-nak világszerte ismert tudósa Bruce Allen Bolt, a kaliforniai Berkeley egyetem professzora, aki európai körútja során Budapestre is ellátogatott, s előadást tartott a földrengések előrejelzéséről, valamint a földrengésveszély térképezéséről.

— Milyen sikeres jóslásokat tart számon a tudományos világ?

— A legnagyobb eredményt egy tavalyi kínai előrejelzés járt. Pekingtől északkeletre, Lioning környékén hónapokig baljós jeleket észleltek. Egy alkalommal riasztották a lakosságot, ám ez akkor vaklármának bizonyult. A gyanu alapjául szolgáló talajszervezeti és egyéb elváltozások azonban nem szűntek és a tudósok február 4-én délben már biztosan állították, hogy a dráma küszöbén áll. Úgy tudom, a figyelmeztetés alapján egymillió embert parancsoltak ki az épületekből. A földrengés pedig este bekövetkezett.

— Az idén, július, hopeni katasztrófát nem jelezték előre?

— Nem, ez váratlanul sújtott — egészen közel a tavalyi rengés helyszínéhez.

— Ezek szerint nem minden rengésnek vannak mérhető előjelei?

— A jelek mindig mutatkoznak, csak éppen nincsenek ott érzékelő műszerek, amelyek egyébként sokba kerülnek. Jelenleg a világon négyszáz állandó és körülbelül ezer ideiglenes szeizmológiai obszervatórium működik. Sokkal többre lenne szükség.

— Tájékoztatók-e megfigyeléseikről egymást a különböző országok tudósai?

— Többségükben igen. Különösen sok jóval biztat a körülbelül két éve erőteljesen fejlődő szovjet-amerikai földrengésmegfigyelő és előrejelző együttműködés. Az előrejelzés biztonsága azonban a megfigyelt munka eredményeként is lassan fokozódik.

Védik

a Szentgyörgy-hegyet

Védett természeti érték lesz a Badacsonnyal egy időben keletkezett Szentgyörgy-hegy.

Oltalmat kap a 60 méter magas és a hegytetőt teljesen beborító bazaltsapka, a körülötte sorakozó 25 méter magas bazaltsákokkal, továbbá az ott tenyésző ritka ősi szegfűfajta, valamint a csillagpáfrány is több más növény.

Talán húsz-huszonöt év múlva érünk el odáig, ahol jelenleg a meteorológiai előrejelzés áll. — Tehet-e az ember valamit azért, hogy földrengés ne következzen be?

— Nem, ez csak álom. Viszont, ha keletkezését alaposabban megismerjük, esetleg közbeavatkozhatunk, hogy ne okozzon katasztrófát. Észak-Amerikában több kimerült olajkútba vizet pumpáltak, s mesterségesen földrengést okoztak. Ezt többen úgy értékelik, hogy a rengés bekövetkezett volna, a víztöltéssel csak sietteték s veszélytelenebbé tették a folyamatot. A víz egyébként sok bajt okoz, főleg néhány, mostanában létesített hatalmas víztároló, amely földmozgásokat idéz elő. Így például Kelet-Afrikában, a Zambézi folyó elterelésével létesített Karib-tó.

— Milyen hatásúak a földalatti atomrobbantások?

— A rengés nyomán fölszabaduló energia jóval kisebb, mint a robbantáskor keletkező energia, tehát jelenlegi ismereteink szerint ez önmagában nem válthat ki katasztrófának nevezhető földrengést. Megítélésem szerint ezeknek a robbantásoknak kevésbé szeizmológiai, inkább egyéb veszélyei adódhatnak. Ami számunkra érdekes lehet: a robbantások központját előre ismerjük, nyomon követhetjük az energia felszabadulás után létre jövő elválasztásokat.

— Hogy váltak be a földrengésbiztosnak nevezett épületek?

— Szerkezetileg a világon már sokan megmenekültek a tervezői előrelátás eredményeként, azonban sokkal több biztonságos épületre lenne szükség a legnagyobb veszélyeztetettekben, Európa és Ázsia déli részén, Indonéziában, Japánban, Kínában és Amerikában. A megfelelő építkezéssel és az előrejelzéssel jól lehet venni a harcot a kiszolgáltatottság ellen.

Osvát és Móra

Vízszintes: 2. Osvát Ernő (1877-1929) kritikus, szerkesztő aforizmája (folyt. a vissz. 19. és a függ. 9. sz. sorban; zárt betűk: E, E, U, I). 7. A tűzhányó krátere. 12. Vigyáz rá. 13. Rovarevő énekesmadár. 15. A nátrium vegyjele. 16.... Paloma (Yradier). 17. A természet közismert idegen szóval. 19. Az Osvát-aforizma második része. 22. Nemzetközi rövid. 23. Az alkoholos erjedést előidéző enzimek összefoglaló neve. 24. Magas, vékony. 25. YTS. 27. Amerikai hírszolgálati iroda. 28. Az arzén vegyjele. 30. Női név. 31. Vörös színű festék. 33. Férfinév. 35. A szabadba. 36.... Harte; amerikai realista elbeszélő (1836-1902). 37. Olyan, mint a zebra. 39. Eme szélei. 42. Fiatal szobrász (Pál). 43. Elvesztette életkedvét, ambícióját. 44. Ritkás. 45. A mélybe. 47. Győr egyik folyója. 48. Nobel-díjas német származású, amerikai fizikus (Ot-tó, 1888-1969). 49. Pincében érezhető szag. 51. Az antimon (stibium) vegyjele. 52. Sajtódarab! 53. Hótalp (idegen helyesírással). 54. Írásba foglalt. 57. A szerelmi költészet műzsája az ókori görög mitológiában. 59. Romos részlet! 60. Hadsereg. 62. Újságíró, Sárosy Gyula verseit ő fordította németre (Mór, 1829-1885). 64. A nitrogén és a kén vegyjele. 65. Knock out, rövid. 66. Fogyasztotta. 68. Fővárosa Teherán. 69. Odüsszeusz hazája az ógörög mitológia szerint. 70. Részvénytársaság, rövid.

Függőleges: 1. Móra Ferenc aforizmája (folyt. a

KIS TÖRTÉNETEK

Hires emberekről

Okkal, ok nélkül: van olyan eset, mikor az énekesek nem szeretik a vendégkarmestert. Ez történt a magyar származású külföldi dirigenssel: George Sebastiannal, a néhai tudós pesti professzor, Sebestyén Károly fiával, az ötvenes évek derekán, pesti szereplése alkalmával. A vendégkarmester és az Operaház tagjai között nem alakult ki jó munkahangulat, sőt, úgy is lehetne mondani: énekművészeink nem rajongtak George Sebastianért.

Ez a nem rajongás majdnem rebellióvá fokozódott, mikor a Pikk dáma című Csajkovszkij-opera zenekari próbájára, egy fullasztóan meleg június végi napon, a karmester úgy rendelkezett, hogy a díszletjelzések között próbáló művészek teljes jellemében-maszkban jelenjenek meg, mert, úgymond, így az előadáson majd könnyebben felismeri a szereplőket.

A vastag téli ruhákban, bundákban izzadó énekesek-énekesnők próba közben majd eldőlték a hőség-től. Szerencsére a gondolatok többnyire némák, a halt, több szöveg nincs!

— Hogy a fene essen ebbe a karmesterbe!

A sóhaj kissé hangos, a kezdődő zenekíséret túl halk volt. A forte és a piano szerencsétlen találkozására következtében Udvardy szívből fakadó kivánsága nem maradt titok a dirigens előtt. George Sebastian lekopogta a zenekart — pillanatnyi feszült csend: majd odafordult Udvardyhoz, s ellentmondást nem tűrő hangon közölte:

— Udvardy úr, Ön meg-

Élethű zajok...

Az Egyesült Államokban a legkülönbözőbb riasztóberendezések kerülnek forgalomba. Olyan elektronikus berendezéseket kínálnak a kereskedelemben, amelyek becsapódó ajtó zaját, beszélgetés foszlányait vagy éppen sirást imitálnak. Mindössze 12 dollárért a New York-i polgár olyan lemezt vásárolhat, amelyre családi veszekedést vagy beszélgetést vettek fel. San Franciscóban olyan magnószalagot lehet vásárolni, amely automatikusan bekapcsolódik, amint valaki megpróbálja felfeszíteni az ajtózárat. A szalagról hallani, amint a feleség suttyogva figyelmezteti a férjét, hogy tolvaj van az előszobában. Ezután azt halljuk, hogy a férj lekaszálódik a nyikorgó ágyról, belebújik a papucsába, kinyit egy szekrényt, kivessi a puskáját, megtölti és indul vissza a szobába.

Az egyre inkább tökéletesített riasztóberendezések valóban hatásosnak bizonyulnak a tolvajok ellen, de nem egy esetben okoznak bosszúságot a lakástulajdonosoknak. Ha ugyanis a kutya vagy egy kóbor macska hozza működésbe a riasztóberendezést és ezzel együtt a fegyveres öröket, a tulajdonosnak 20 dollár bírságot kell fizetnie.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12				13		14		15		16
17			18		19		20		21	
22			23				24			
25		26		27		28	29		30	
31		32			33		34			35
36					37			38		39
			40						41	NY
	42		43					44		
45		46		47				48		
		49		50		51		52		53
54	55			56		57		58		59
60					61		62		63	
64			65		66		67		68	
69										70

függ. 45. sz. sorban; zárt betűk: K, B, E). 2. Korszerű, gépi talajművelő eszköz. 3. ...a kerek erdőt járom én". 4. Szörpamacs fülű macskaféle ragadozó. 5. Amerikai munkanélküli. 6. Jelentős magyar regényíró (1794-1865). 48. A lakatos munkapadján található. 49. Különböző zenei hangok. 50. A sivatag talaja. 52. A XVII. század végén hirhadt boszorkányper színhelye volt. 55. Lusta. 56. Egy szót...! (hallgatni kell róla!). 58. A régi északi germánok főisten. 61. Tiltószó. 63. Művészet franciául (ART). 67. Utód egynemű betűi.

Beküldési határidő: 1976. szept. 11.

Augusztus 20 tiszteletére

Új létesítményeket avattak országsszerte

Az alkotmány napi ünnepségek előestéjén az országban többfelé rendeztek ünnepségeket. Szombathelyen a Hazafias Népfőnt Vas megyei bizottsága, Szolnokon a városi tanács tartott ünnepi ülést, Esztergomban, Tatán, Komáromban, Szegeden munkás—paraszti találkozókon méltatták az évforduló jelentőségét. Szarvason ezúttal emlékeztek meg a település városi nyilvántartásának 10. évfordulójáról is; a város művelődési központjában a paraszti élet alakulását dokumentáló kiállítás nyílt meg.

Sok helyütt hagyomány már, hogy az alkotmány napi ünnepségek keretében tüntetik ki a szűkebb hazájukért legtöbbet tevőket. Szombathelyen és Tatabányán nyújtottak át többeknek kiváló, illetve érdemes társadalmi munkás jelvényeket.

Sok új létesítményt is avattak az országban. Kaposvárról ünnepélyes külsőségek között adták át rendeltetésnek a Somogy megyei Nyomdaipari Vállalat üzemét, amelyet korszerű külföldi nyomdaipari gépekkel szereltek fel. Pécs belvárosában megnyílt a város új szállodája, a Hotel Pannónia; a 110 millió forint értékű létesítmény két év alatt készült el. A hatszintes Pannónia 118 szobájában 250 vendéget tudnak kényelmesen elhelyezni; valamennyi szoba

erkélyes, fürdőszobás. A szállóhoz 170 személyes étterem, terasz, 80 személyes kültérterem is tartozik. Ráckevevénygyárat avattak. A Komáromi Kőolajipari Vállalat új gépszírgyára Almásfüzitőn 200 millió forint költséggel épült meg. A korszerű üzem évente kint 30 ezer tonna különféle gépszirt, speciális gépolajat tud előállítani.

30 milliós beruházással elkészült a Soproni Sörgyári palackozója és raktártelepe. A 2500 négyzetméteres üzemcsarnokban automatikus fejteberendezések, raktárhelyiségek kaptak helyet; itt szerelték fel az óránként 6000 palackot megtöltő NDK-gépsort is. A teljesen automatizált palackozógépekkel évente — két műszakban — 120 ezer hektoliter sört töltenek üvegbe. Ezzel folyamatossá válik Győr, továbbá Mosonmagyaróvár, Hegyeshalom, Bábolna, Kishér sörellátása.

Augusztus 20. tiszteletére Leninvárosban 60 új lakást adtak át, Sárospatak új városközpontjában pedig egy több szintes lakóépület készült el; földszintjén Gelka-szervizt és Patyolat tisztítószalonat rendeznek be. Új autóbusszállomást kapott Berettyóújfalun. Nyolc tantermes általános iskolával gazdagodott Biatörbágy, százszemélyes új óvodával Kiskunfélegyháza, illetve Kőbánya.

A közművelődés kiemelkedő munkásainak kitüntetései

A közművelődés és a népművészet kiemelkedő munkásait tüntették ki az alkotmány napja alkalmából.

A kiváló népművelőket, a Szabó Ervin Emlékérem, a Móra Ferenc Emlékérem kitüntetését, a népművészet mestereit és a népművészet új mestereit Garamvölgyi József kulturális miniszterhelyettes köszöntötte. Hangsúlyozta, hogy az elismerés egész társadalmunk megbecsülését fejezi ki.

A kitüntetésüket Garamvölgyi József és Barabás János adta át.

A Magyar Népköztársaság kulturális minisztere a közművelődés terén kifejtett eredményes munkáért Kiváló Népművelő címetek adományozott.

A Közalkalmazottak Szakszervezete főtákarával egyetértésben a kiemelkedő muzeológus, illetve a múzeumi fejlesztése érdekében végzett tevékenysége elismeréséül a Móra Ferenc Emlékérem, a Közalkalmazottak Szakszervezete főtákarával egyetértésben kiemelkedő könyvtárosi, valamint a könyvtárügy fejlesztése terén végzett tevékenység elismeréséül a Szabó

Ervin Emlékéremet adományozta többeknek.

Többen a népművészet terén kifejtett kiváló alkotói munkájukért a Népművészet Mestere címet kapták.

Az alkotmány ünnepe alkalmából a kulturális miniszter, a SZOT elnökségének javaslatára, élen járó szakszervezeti kulturmunkásokat részesített kitüntetésben.

Kiss Károly, a SZOT alelnöke kedden a SZOT székházában Garamvölgyi József kulturális miniszterhelyettes, Virizlay Gyula, a SZOT titkára jelenlétében Simó Tibornak, a SZOT osztályvezetőjének bevezető szavai után 47 szakszervezeti népművelőnek adta át a „Szocialista Kultúraért” kitüntetést, és 41-en részesültek miniszteri dicséretben.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága a Kulturális Minisztériummal, a Népművelési Intézetrel és a Népi Iparművészeti Tanáccsal közösen az ifjú népművészek pályáztatón nyújtott kiemelkedő teljesítményéért a Népművészet ifjú mestere címet adományozta több fiatal művészek és együttesnek.

Az Országos Béketanács állásfoglalása a dél-afrikai helyzetről

Az Országos Béketanács elnöksége állásfoglalást tett közre a dél-afrikai helyzetről.

„A Dél-afrikai Köztársaság kormányának — hangzik az állásfoglalás — semmibe véve a nemzetközi jogi normákat, továbbra is fajüldözést, népiirtó politikát folytat. Félmillió embert tart börtönben, koncentrációs táborban ítélet nélkül, politikai meggyőződéséért. A rendőrök néhány napja Sowe-tóban ismét a felvonuló tömegbe lőttek, gyilkoltak. A fajüldözés rezsim Namíbiát gyarmatként kezeli. Fegyveres erői agressziót követek és Angola ellen, nyíltan és durván beavatkoznak belügyeibe, támogatják a népi kormány ellen szervezkedő ellenforradalmi erőket. Vorster és kormánya fő támasza a zimbabwei népet elnyomó rhodesiai tele-

pes rendszernek. A Dél-afrikai Köztársaság kormánya azért merészel szembefordulni Afrika népeivel, az ENSZ határozataival, mert támogatást kap az Egyesült Államok kormányától és más imperialista erőktől; így akarják megakadályozni, hogy az afrikai kontinens e részén is győzedelmeskedjen a függetlenség és a társadalmi haladás.”

Az állásfoglalás hangsúlyozza, hogy a magyar békeemelési szolidaritás a Dél-afrikai Köztársaság, Zimbabwe és Namíbia népeivel. Követeli, hogy a fajüldöző kormány azonnal bocsássa szabadon a politikai foglyokat, biztosítsa a dél-afrikai nép alapvető emberi jogait, hajtsa végre a Namíbiára vonatkozó ENSZ-határozatokat; szüntesse meg a beavatkozást az Angolai Népi Köztársaság belügyeibe.

Az alkotmány napján

Ünnepelt az ország

Az egész országban megemlékeztek augusztus 20-ról, alkotmányunk napjáról. Mátészalkán, Ajkán, Zalaegerszegen az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai tartottak ünnepi beszédet, sok helyen üzem avatásával köszöntötték az ünnepet.

Az Országház épülete előtt — sok ezer érdeklődő jelenlétében — megtartották a hagyományos tisztavató ünnepséget: a Kossuth Lajos Katonai Főiskola, a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola, a Kilián György Repülő Műszaki Főiskola, valamint a Karikás Frigyes Katonai Kollégium hallgatói, s a Szovjetunió katonai főiskoláin idén végzett mérnökök tettek tiszti esküt.

A már hagyományos budapesti alkotmány napi látványosságának, a vízi és légi parádénak több százezer nézője volt a Lánchíd és a Margit-híd közötti Duna-szakaszon. Először a Duna kínált látványosságot: ék alakban feldíszített kishajók úsztak el a Parlament előtt, majd a néphadsereg aknászadójának kisebb csoportja következett. Közben helikopterek jelentek meg, és vitorlázógépeket vontató repülők hívták fel magukra a nézők figyelmét. A vízen úszó kompok egész során előképek jelentek meg: köszöntötték alkotmányunk ünnepét, demontálták V. ötéves tervünket, jelképezték a Varsói Szerződést, emlékeztettek a tavasszal megtartott KISZ-kongresszusra, köszöntötték az úttörőszövetség évfordulóját, s szimbolizálták az MHSZ tevékenységét.

Tizenkét óra előtt néhány perccel megkezdődött a honvédelmi nap kiemelkedő látványossága, az ejtőernyős ugrások bemutatása. A Parlament elé érve, különböző magasságokban kinyíltak a helikopterek ajtajai és egyéni, valamint csoportos ugrásokat végeztek a néphadsereg harcosai és az MHSZ sportolói.

Péntek este 21 órakor kezdődött a már hagyományos tűzijáték a Citadellán és a Gellért-hegy előtti partszakaszon. A féltórás látványosságot több százezer nézők végig a Duna fővárosi partjain, és még távolabbról is.

Elhunyt Holló László

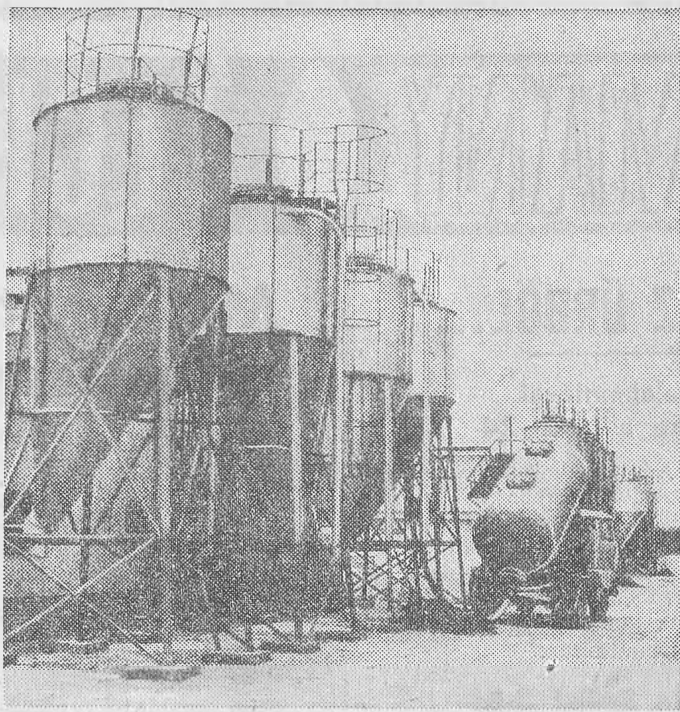
Augusztus 14-én, szombaton hajnalban 89 éves korában Debrecenben elhunyt Holló László Kossuth-díjas festőművész, kiváló és érdemes művész, Debrecen díszpolgára.

Kiskunfélegyházán született 1887-ben. Budapesten, a mintarajziskolán Révész Imre és Székely Bertalan tanítványa volt, sorsára Szinyei Merse Pál kedvező véleménye volt nagy hatással. 1909-től kezdve két évig Münchenben tanult Hollósy Simonnál, majd két évet Párizsban töltött az úgynevezett orosz szabadiskola hallgatójaként. 1913-ban tért haza. 1914-ben került Debrecenbe, azóta kisebb megszakításokkal ott élt. Debrecenben érlelte egyetemes érvényű művészeti expresszív és drámai látásmódját, európai távlatokat nyitva az úgynevezett alföldi festészetnek. Őnarcképei, virágszendéletei, életképei, történelmi jelenetei — a magyar festészet nagy értéke. Csaknem halála napjáig dolgozott, az utóbbi hónapokban főleg balladákat illusztrált.

Ezekben a napokban Miskolcon, a Herman Ottó Múzeumban gyönyörködhet a közönség ötvenkilenc alkotásában. Holló László tavaly több mint kétszáz festményét és több mint kétszáz grafikáját és akvarelljét Debrecen város közönségének adományozta.

Havannában ünnepi nagygyűlés keretében emlékeztek meg augusztus 20-án a magyar alkotmány megszületésének 27. évfordulójáról. A Havanna mellett levő „Kubai—magyar barátság” nevű viselő üveggyárban megtartott ünnepségen a gyár sok száz dolgozója mellett ott voltak az üzem szakmai, szakszervezeti és pártvezetői.

ÚJ SERTÉSTELEP DALMANDON

A Dalmandi Állami Gazdaság csurgói kerületében 35 millió forint költséggel új, tízezer férőhelyes sertéstelep épült. Ezzel befejeződött a gazdaság sertéstelepeinek rekonstrukciója. Az idén 340 vagon sertéshúst adnak a kereskedelemnek. Képzőpünk a központi keverőtelephelyről készült.

Meghalt Erdey-Grúz Tibor

Sokoldalú, nehezen pótolható tudóst, példamutató életű közéleti személyiséget veszített el társadalmunk, Erdey-Grúz Tibort, aki 1902-ben, Budapesten született, s kora ifjúságától kezdve szenvedélyesen érdeklődött a kémia, közelebbről a fizikai kémia iránt. Életcéljának a tudományos kutatást tekintette, munkássága mindenekelőtt a radioaktivitás fizikai-kémiai alkalmazására s az elektrokémia egyes területeire terjedt ki. Miután a Budapesti Tudományegyetemen kémiából bölcsészdoktorrá avatták — később ugyanezt megszerezte a gyógyszerész-oklevelet is —, német ösztöndíjjal a müncheni Bajor Akadémia kémiai intézetében, majd 1929 és 1931 között a berlini műegyetem fizikai-kémiai és elektrokémiai intézetében folytatott kutatómunkát. Napjainkig új meg új kiadásokban, több nyelven megjelenő munkái tanúsítják, hogy mint kutató is tiszteletre méltó életművet alkotott.

Egész életében tanított. Már 1932-ben adjunktussá választották a tudományegyetem kémiai intézetében. Végül soron azonban csak a felszabadulás engedett egészen szabad utat pedagógiai elhivatottságának, amely egyben mélyszégyes nevelői elkötelezettséggel párosult. Olyannyira, hogy amikor 1946-ban intézeti, majd 1949-ben egyetemi tanár lett, még mindig tanított a drögista ta-

nonciskolában, illetve továbbképző tanfolyamon is...

Rendkívüli szervezőkészségről, széles látókörrel tett tanúságot 1952 és 56 között, amikor felsőoktatási, illetve oktatási miniszter volt. A Magyar Tudományos Akadémiának 1948-ban lett rendes tagja, 1950—53-ig, majd 1956—57-ben, később 1964—70-ig ismét főtákarára volt. Emellett 1959—1964 között az Akadémia Kémiai Tudományok Osztályának titkára, 1961—64-ig a Tudományos és Felsőoktatási Tanács alelnöke, illetve elnöki tisztségét is ellátta. 1970-től haláláig a Magyar Tudományos Akadémia elnökeként tevékenykedett, s tudományos munkássága megbecsüléseként a berlini, a román, a szovjet, az osztrák, a bolgár, a csehszlovák és a szerb tudományos akadémia levelező, külső külföldi, illetve tiszteletbeli tagjává választotta.

A jövő nemzedékek természettudományi képzését szolgáló tankönyvek, tudományos értekezések serege testesíti meg maradandóan Erdey-Grúz Tibor szellemi örökségét. Az oly elfoglalt tudós a közéleti politikai „aprómunkára” is talált időt, tartalékolta energiát. Szeretgázgó munkásságát már életében számos állami és tudományos kitüntetéssel, köztük Kossuth-díjjal, a Munka Érdemrend arany fokozatával, továbbá tavaly az ELTE diszdoktori címével fémjelzte a társadalom.

Elhunyt Kenessey Jenő

Kenessey Jenő zeneszerző, Kossuth-díjas érdemes művész, az Operaház nyugalmazott karmestere augusztus 19-én, hosszas betegség után, 71. életévében elhunyt.

A legutóbbi fél évszázad magyar zeneművészetének egyik legrokonszenvesebb alakja száll sírba Kenessey Jenő halálával. A nagyközönség leginkább Az arany meg az asszony című operája, újabb kori és operatervünk máig egyik legvonzóbb darabja; 1943-ban lezajlott bemutatása óta méltán ért meg több operaházi felújítást párdarabjával, Farlas Ferenc Bűvös szekrény című vígoperájával.

Igényes, önmagával szemben mindig szigorú zeneszerző volt, könnyedén odavetett mű nem került ki a keze alól. Színpadi művein kívül komponált egy sor népzenei hangvételű zenekari művet, kamaradarabot, kórusokat, vegyes karra, férfikarra s dalokat, a többi között Csokonai, Berzsenyi, Petőfi, Arany, Ady és József Attila verseire.

Hangversenyak karmestereként igen sokat tett magyar művek bemutatásáért: az 1930-as évektől hagyományává vált, hogy a hajdani Székesfevárosi Zenekar egyik tavaszi vígadóbeli koncertjén kortárs szerzők új alkotásait tűzte a műsorára. S tevékeny harcosa volt a munkás zenei művelődésnek: évtizedeken át vezetett őszinte odaadással — operaházi tevékenysége, növekvő zeneszerzői munkássága közepezt is — a Ganz-MÁVAG Szimfonikus Zenekarát; sikeres hangversenyek egész sorozatát tartotta együttesével a MÁVAG-kolónia művelődési házában.

HÍREK

Tankönyvek az Alföldi Nyomdából

A debreceni Alföldi Nyomdában az üzemtől megrendelt tankönyvek már több mint 90 százaléka elkészült. Augusztus 10-ig az összes olyan iskolába készülő tankönyvet leszállították, ahol szeptember elején kezdődik a tanítás. A könyvek zöme általános iskolásoké lesz, de a gimnazisták és a szakközépiskolások táskájába is jut belőlük. Több mint 50 millió forint értékben 53-féle, összesen hárommillió példány tankönyvet — és jegyzetet — állítottak elő itt.

Az üzem tíz esztendeje foglalkozik e munkával, évente rendre 25—26 százalékkal növelve tankönyvnyomó teljesítményét. Az elején említett adat bizonyítja, hogy az idén — legalábbis az Alföldi Nyomda hibájából — nem késnek a tankönyvek.

Tűzálló mentőcsónakot kísérleteztek ki Nonvégiában. Az 50 személyes tűzálló csónak különösen a tengerfenéken folytatott olajfúrásoknál hasznos segéd- és mentőeszköz.

Új tanterv lép életbe a dolgozók általános iskoláiban szeptembertől, s azt fokozatosan, legkésőbb három éven belül minden osztályban és oktatási formában bevezetik. Az új alapdokumentum az 1966-ban kiadott tantervet váltja fel, és a tanított tantárgyakban egyenlőre a nappali tagozatok megfelelő tanterveivel. A dolgozók általános iskolájának új rendtartása szeptember 1-től lép hatályba.

Szaplonczay-szobrot avattak Fonyódon, a Bartók Béla sétányon. Dr. Frankl József, a kaposvári megyei kórház főorvosa, az orvostudományok kandidátusa avató beszédében méltatta Dr. Szaplonczay Szaplonczay Manókat, az egykori Somogy vármegyei tiszti főorvosának, a Béletelep megalapítójának érdemeit.

Kuba öntözőrendszerét 1980-ig nagymértékben fejlesztik, hogy ezzel csökkentésük a nyári hónapok szárazságának hatását.

Kolumbia és Brazília kávétermését kedvezőtlenül befolyásolja a szokatlan dél-amerikai időjárás. A kolumbiai termésköz becsülése szerint az idei kávétermés mennyisége a múlt évihez képest több mint 30 százalékkal csökken.

Kicsérítették a magyar—japán kereskedelmi egyezmény ratifikációs okmányait

Dr. Bíró József külkereskedelmi miniszter és Szenkuro Szaiki, Japán budapesti nagykövete a Külkereskedelmi Minisztériumban kicsérítette a két ország kormányának közötti 1975. október 20-án, Tokióban aláírt kereskedelmi és hajózási egyezmény ratifikációs okmányait. Ezzel az egyezmény életbe lép.

E megállapodás létrejött a magyar—japán kapcsolatokat kiemelkedő eseménye. Jelzi az utóbbi években kibontakozott együttműködés elmélyülését és a két ország kormányának szándékát a kapcsolatok további fejlesztésére. A megállapodás biztosítja a két ország gazdasági együttműködésében a legkedvezményesebb elbánást és szabályozza a gazdasági, kereskedelmi, valamint konzuli kapcsolatok széles körét. Előírja továbbá kormányközi gazdasági vegyes bizottság megalakítását is.

HÍRADÓ

SAJTÓSZEMLE
Szerkesztő:
a szerkesztő bizottság
1034 Budapest,
V., Steindl utca 8.
Kiadja
az Igazságügyi Minisztérium
Év. Országos Parancsnoksága
76—3208. Szikra Tápanyomda
BUDAPEST